

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 1 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

OPERATOR SISTEMI TRANSMISIONI DHE TREGU KOSTT sh.a
 TRANSMISSION SYSTEM AND MARKET OPERATOR KOSTT J.S.C
 OPERATOR SISTEMA PRENOSA I TRZIŠTA KOSTT d.d

Nr. 1760 Dt. 30 10 2019
 PRISHTINË- A

PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020

	Përgatiti	Kontrolloi	Aprovoi
Emri Mbiemri	Nebih Haziri - Zyrtar Kryesor Financiar dhe i Thesarit	Ilir M. Shala, MSc Kryeshef Ekzekutiv	Bordi i Drejtorëve
Nënshkrimi			
Data	Tetor, 2019	Tetor, 2019	

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 2 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Hyrje

Plani i Biznesit për vitin 2020, është i bazuar në Planin e Biznesit për periudhën 2018-2022 dhe si i tillë, është ekstrakt i këtij Plani.

KOSTT-i si ndërmarrje e mëvetëshme, është krijuar si rrjedhojë e procesit të ristrukturimit të sektorit të energjisë në Kosovë, që është në harmoni me detyrimet që rrjedhin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë për Evropën Juglindore, për themelimin e Komunitetit të Energjisë, ku Kosova është anëtare me të drejta të barabarta.

I emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës dhe i licencuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë në bazë të dispozitave të legjislacionit parësor dhe dytësor të Kosovës, KOSTT sh.a. në tetor të vitit 2006, u licencua si : Operator i Sistemit të Transmetimit dhe Operator i Tregut të energjisë elektrike. KOSTT po ashtu mban licencën për komercializimin e infrastrukturës fibër optike, të lëshuar nga ARKEP.

Më 07.12.2009 KOSTT është ri-regjistruar si Ndërmarrje Publike, me emërtimin e plotë: “Operator Sistemi, Transmisioni dhe Tregu – KOSTT” SH.A.

Modifikimi i licencave mbi bazën e ndryshimeve në legjislacionin bazik dhe rregullin e ri të licencave të lëshuar nga Zyra e Rregullatorit të Energjisë është përcaktuar me licencat e modifikuara të lëshuara më 13.04.2017.

Më 24 Shtator 2018, ZRrE ka nxjerrë vendimin preliminar për Çertifikimin e KOSTT, pas marrjes së opinion pozitiv nga Sekretariati i Komunitetit të Energjisë, ZRrE më 15 Shkurt 2019 ka nxjerrë vendimin përfundimtar mbi Çertifikimin e KOSTT.

KOSTT sh.a, funksionon si ndërmarrje publike në pajtim me Ligjin për ndërmarrjet publike dhe legjislacionin përkatës në fuqi. Të drejtat e aksionarit për Operatorin e Sistemit të Transmetimit ushtrohen nga Kuvendi i Republikës së Kosovës.

Si Operator i Sistemit të Transmetimit (OST), KOSTT-i është përgjegjës për operim efikas, ekonomik dhe të koordinuar të sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike në Kosovë, si

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 3 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

dhe është përgjegjës për menaxhimin e rrjedhave të energjisë në rrjetin e transmetimit që shërben për furnizimin e konsumit nacional dhe tregtimit ndërkufitar.

Si Operator i Tregut të energjisë elektrike, KOSTT-i është përgjegjës për organizimin dhe administrimin e tregut të energjisë elektrike si dhe për menaxhimin e procesit të barazimeve përfundimtare.

Në përputhje me Ligjin e Energjisë Elektrike dhe licencat e lëshuara, KOSTT është përgjegjës për:

- transmetimin e energjisë elektrike, sipas kushteve të përcaktuara në licencë, në mënyrë objektive, transparente dhe jo diskriminuese në tërë territorin e Republikës së Kosovës, duke ruajtur sigurinë e sistemit elektroenergjetik sipas këtij ligji;
- Operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e Sistemit të Transmetimit dhe interkonektorëve të tij me sisteme tjera, në mënyrë që të ofrojë siguri afatgjatë të operimit të sistemit dhe siguri në furnizim me energji elektrike, duke pasur parasysh mbrojtjen e mjedisit;
- Administrimin, operimin dhe organizimin e tregut të energjisë elektrike në mënyrë transparente dhe jo diskriminuese;
- Menaxhimin e procesit të Barazimit Përfundimtar të Palëve në treg;
- Operimin e Sistemit të Transmetimit në pajtueshmëri me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe të gjitha kodet dhe rregullat tjera të zbatueshme, në mënyrë që të arrijë sigurinë e furnizimit me energji elektrike dhe shfrytëzimin ekonomik të rrjetit të transmetimit;
- planifikimin e operimit të sistemit elektroenergjetik, në bashkëpunim me Operatorin e Tregut dhe operatorët e sistemeve të transmetimit të shteteve fqinje, si dhe Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes dhe shfrytëzuesve të Rrjetit;
- balancimin e sistemit të energjisë elektrike në harmoni me Kodin e rrjetit të transmetimit dhe Rregullat e Tregut;
- sigurimin e besueshmërisë dhe disponueshmërisë së sistemit të transmetimit, në mënyrë që të mundësojë furnizim të sigurt me energji elektrike, duke mbajtur mjaftueshmërinë e kapaciteteve të transmetimit;
- mundësimin përdoruesve në qasje dhe shfrytëzim të rrjetit të transmetimit sipas parimeve transparente dhe jo diskriminuese;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 4 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- ofrimin e informatave operatorëve të sistemeve fqinje, me të cilët është i ndërlidhur sistemi i transmetimit, me qëllim të arritjes së operimit të sigurt dhe efikas, zhvillimin e koordinuar dhe ndërveprimin e sistemeve të interkonektuara; etj.
- Përmirësimin dhe zhvillimin e infrastrukturës SCADA/EMS për realizimin e funksioneve të operimit të sistemit të transmetimit;
- Menaxhimin e fondit të BRE
- Menaxhimin e procesit të ndërrimit të furnizuesit.

Përveç përgjegjësiave primare të cekura më lartë, KOSTT ka edhe përgjegjësitë sekondare, që janë:

- Që të ofrojë shërbimet e shfrytëzimit të fibrave optik (komercializimi i fibrave optik) në infrastrukturën e telekomunikacionit në tërë vendin, si dhe vendet e rajonit në bashkëpunim me OST-të përmes rrjetit transmetues të KOSTT dhe linjave interkonektive. Në këtë drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it përcaktohen nga Ligji për Telekomunikacion dhe Ligji për Komunikime Elektronike si dhe Autorizimi/Licenca e lëshuar nga ARKEP-i.
- Dhënia e shërbimeve të konsulencës në nivel lokal dhe ndërkombëtar;
- Ofrimi i shërbimeve profesionale për palët e treta (kyçja e Burimeve të Ripërtërishme të Energjisë në rrjetin e transmetimit, si dhe ndërtimet e objekteve afër rrjetit të transmetimit).

Sistemi i transmetimit të Kosovës, përfaqëson një nyje të rëndësishme në tregun rajonal të energjisë elektrike dhe ndërlidhet me katër sisteme të tjera: atë të Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut, Serbisë dhe Malit të Zi.

Ky Plan i Biznesit është punuar me qëllim të arritjes së objektivave strategjike, përmbushjes së misionit dhe vizionit të KOSTT, gjithnjë duke u mbështetur në vlerat themelore të KOSTT, të cilat janë ndërtuar për vite me radhë.

Ky Plan i Biznesit është në harmoni me periudhën e dytë tarifore, ku përcaktohen të Hyrat Maksimale të Lejuara për KOSTT-in për këtë periudhë, prandaj do të konsiderohet si bazë për të siguruar arritjen e niveleve të parapërcaktuara të performancës brenda kornizës së të Hyrave Maksimale të Lejuara nga ZRrE.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 5 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

1.0 Misioni, Vizioni dhe Vlerat themelore të KOSTT

Misioni

Misioni i KOSTT-it është:

- Operimi i sigurt dhe i besueshëm i Sistemit të transmetimit, duke garantuar sigurinë e furnizimit, si dhe operimin efikas të tregut të energjisë elektrike në bazën e transparencës dhe jo diskriminimit, në mbështetje të zhvillimit ekonomik dhe shoqëror të Republikës së Kosovës.

Vizioni

- “Të jetë kompani kredibile, që garanton transmetimin e sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike, e përgjegjshme në kuptimin social dhe mjedisor, e integruar në rrjetet dhe institucionet evropiane të transmetimit të energjisë elektrike”.

Vlerat themelore

Siguria dhe Besueshmëria: transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë elektrike për të gjitha palët e kyçura në Sistemin të transmetimit të Kosovës, në përmbushje të objektivës për sigurinë e furnizimit cilësor dhe zhvillim të qëndrueshëm

Përgjegjësia: Në përmbushjen e obligimeve si kompani publike KOSTT përdor resurset në mënyrë sa më optimale dhe është e përkushtuar në mirëmbajtjen, zhvillimin dhe avancimin e vazhdueshëm të Sistemit të transmetimit duke krijuar vlerë për aksionarin. KOSTT është e përkushtuar dhe e përgjegjshme ndaj palëve, punonjësve, komunitetit, mjedisit dhe shoqërisë në përgjithësi.

Bashkëpunimi: KOSTT-i vazhdimisht favorizon dhe kultivon bashkëpunimin dhe punën ekipore, që shpie në kryerjen e detyrave drejt arritjeve të përbashkëta, për të përmbushur misionin e saj dhe zhvillimin afatgjatë të kompanisë.

Transparenca: KOSTT qeveriset mbi bazën e transparencës dhe llogaridhënies. KOSTT ofron qasje jo-diskriminuese për të gjitha palët e kyçura në Rrjetin e transmetimit, zbaton me

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 6 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

transparencë procedurat si dhe ofron informacione të hapura për të gjitha palët e tregut të energjisë elektrike, palët e interesit dhe opinionit në përgjithësi.

Dija: Përmes përvetësimit të vazhdueshëm të njohurive, dhe përvojës shumëvjeçare, KOSTT ndërton profesionalizmin e tij, përmirëson performancën dhe mbetet e përkushtuar në gjetjen e zgjidhjeve më të mira për ngritjen e vazhdueshme të cilësisë.

Moto e KOSTT

Energjia jonë, zëri i së ardhmes!

1.1. Objektivat strategjike

Objektivat para së gjithash kanë të bëjnë me sigurimin se KOSTT-i është një organizatë efektive, e aftë për të përballuar sfidat me të cilat do të përballlet në të ardhmen.

1. Planifikimi, zhvillimi dhe ndërtimi efektiv i sistemit të transmetimit të energjisë elektrike;
2. Mirëmbajtja dhe operimi i sigurtë dhe i besueshëm i sistemit të transmetimit;
3. Krijimi i kushteve për një treg të liberalizuar dhe të integruar të energjisë elektrike
4. Krijimi i tregut të organizuar një ditë para dhe tregut balancues të energjisë elektrike;
5. Sigurimi i stabilitetit financiar të kompanisë;
6. Operimi si zonë rregulluese/bllok rregullues në Evropën Kontinentale;
7. Anëtarësimi në ENTSO-E dhe mekanizmat tjerë ndërkombëtarë;
8. Avancimi i partneritetit me palët e interesit;
9. Të jetë punëdhënës atraktiv, duke siguruar barazinë gjinore dhe që investon në zhvillimin profesional të punonjësve, të talenteve dhe në avancimin e dijes;
10. Të jetë kompani e përgjegjshme ndaj komunitetit, në aspektin social dhe mjedisor;
11. Të krijojë një ambient të sigurtë dhe të shëndetshëm pune;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 7 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

12. Menaxhimi i cilësisë dhe avancimi i ndërmarrjes sipas standardeve ISO;
13. Rritja e të hyrave nga shërbimet për shfrytëzim të infrastrukturës së sistemit të telekomit dhe nga shërbimet tjera sekondare;
14. Akomodimi i kyçjeve të reja në rrjetin e transmetimit;
15. Kontribuoj në mbarëvajtjen e punës për Integrimin e Tregut të Energjisë Elektrike (EMI).

1.2. Organizimi

Sipas makro skemën organizative të KOSTT, menaxhmenti më i lartë i KOSTT-it përbëhet nga pozitat vijuese: Kryeshefi Ekzekutiv (KE), Zëvendës Kryeshefi Ekzekutiv; Sekretari i Kompanisë; Zyrtari Kryesor Financiar dhe i Thesarit, Zyrtari për Auditim të Brendshëm dhe drejtorët e departamenteve vijuese:

- Operatori i Sistemit;
- Operatori i Transmetimit;
- Operatori i Tregut;
- Zhvillimi i Rrjetit dhe Projekteve;
- Çështjet Rregullative dhe Tarifa;
- Financat dhe Thesari;
- Burimet Njerëzore;
- Shërbimet Përkrahëse
- Prokurimi;
- Zyra e Kryeshefit Ekzekutiv, që mbulon Zyrën për Zhvillimin dhe Planifikimin Afatgjatë, Zyrën për Komunikim dhe Marrëdhënie me Publikun, Zyrën Ligjore dhe Menaxheri për Cilësi dhe Politika .

Ekzistojnë një sërë çështjesh që do të kenë ndikim në organizimin e KOSTT-it, si:

- Zhvillimi i sistemit të Transmetimit nga këndvështrimi i kapaciteteve të rrjetit dhe kontrollimit të tij;
- Nevoja për të arritur nivel më të lartë efikasiteti brenda kompanisë;

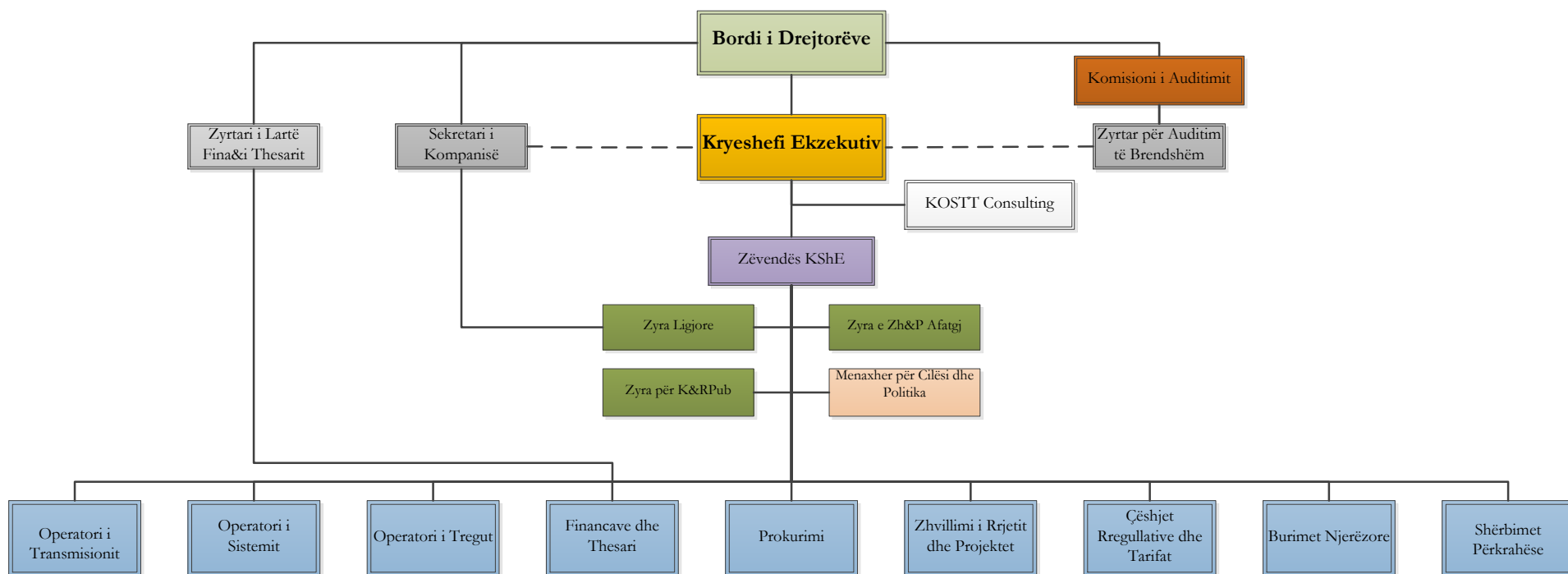
	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 8 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Nevoja për zhvillim të stafit dhe për zhvillim të infrastrukturës si rrjedhojë e integritimeve në institucionet ndërkombëtare Evropiane dhe rajonale, si dhe ndryshimeve dhe zhvillimeve në tregun e energjisë elektrike.
- Hyrja e KOSTT-it në tregun e telekomunikimeve të Kosovës dhe në tregun e telekomunikimeve dhe integrimin me vendet e rajonit, duke filluar iniciativën me OST-të fqinjë, me ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike.

Në vazhdim, është dhënë Organogrami – Makro Struktura organizative e KOSTT-it:

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 9 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 10 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

2.0. SFIDAT

Sfidat për KOSTT, përveç atyre të cilat dalin nga Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës janë adresuar për arritjen e objektivit të integritimit në tregun rajonal të energjisë, e që lidhen me:

- Operimin e KOSTT-it si zonë/bllok rregullues i pavarur;
- Adoptimet e kërkesave dhe standardeve të SAFA-s;
- Intgrimi i BRE-ve dhe balansimi i sistemit elektroenergjetik;
- Krijimin e bursës së energjisë në bashkëveprim me Shqipërinë;
- Integritimi në tregun rajonal të energjisë;

Për të bërë vlerësimin e mundësive dhe kërcënimeve me të cilat do të ballafaqohet KOSTT-i, është kryer një analizë SWOT¹. Rezultatet e kësaj analize janë përmbledhur në vijim.

2.1. Përparësitë

KOSTT konsideron si përparësi:

- Është monopol natyror në ofrimin e shërbimeve të transmetimit, sistemit dhe tregut;
- Kapacitetet e transmetimit interkonektiv të mjaftueshme, që mundësojnë tregti ndërkufitare;
- Baza ligjore në harmoni me direktivat e BE-së;
- Republika e Kosovës është anëtare e Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë të EJL;
- Kapacitetet njerëzore dhe teknike të nivelit të avancuar për të dhënë shërbime profesionale, dhe për zbatimin e kornizës ligjore dhe rregullative;
- Kredibilitetin e arritur në raport me ZRRE, palët e interesit dhe institucionet financiare ndërkombëtare;

¹ Strengths- Përparësitë, Weakness- Dobësitë, Oportunities- Mundësitë, Threats-Kërcënimet

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 11 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Është nyje e rëndësishme e sistemit të transmetimit rajonal;
- Cilësia e menaxhimit.

2.2. Dobësitë

Në anën tjetër, KOSTT ka identifikuar edhe këto dobësi në rrethinën afariste ku operon:

- Mos operimi i KOSTT si Zonë Rregulluese e pavarur si pasojë e obstrukcioneve nga pala serbe;
- Mungesa e qasjes fizike në rrjetin e vet të transmetimit në pjesën veriore të Kosovës;
- Integrimi i pjesshëm në mekanizmat dhe asociacionet rajonale;
- Sigurimi i rezervave balancuese;

2.3. Mundësitë

Mundësitë e KOSTT-t janë:

- Zhvillimi i burimeve të reja gjeneruese dhe konsumit industrial;
- Qasja pozitive e organizatave ndërkombëtare ndaj KOSTT-it;
- Ofertë për staf profesional në tregun e punës;
- Tregu i përbashkët Kosovë – Shqipëri;
- Zhvillimi i tregut rajonal të energjisë elektrike
- Ofrimi i shërbimeve konsulente për sektorin e energjisë elektrike, përfshirë edhe nivelin ndërkombëtar;
- Rritja e kërkesës për shërbimet telekomunikuese;
- Zhvillimi i kapaciteteve interkonektive;
- Ristrukturimi dhe reformimi i plotë i sektorit të energjisë në përputhje me Direktivat dhe Rregulloret e BE-së;
- Bashkëpunimi dhe integrimi rajonal;
- Rënia e interesit të kredive komerciale.

2.4. Kërcënimet

Nga ana tjetër, KOSTT-i ballafaqohet me një numër të kërcënimeve, siç janë:

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 12 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Obstruksionet e EMS ndaj KOSTT it në procesin e integrimi rajonale dhe mekanizmat tjerë relevant ndërkombëtare;
- Ekspozimi ndaj rreziqeve ligjore, të cilat rrjedhin nga kontestet gjyqësore;
- Vështirësitë e mundshme financiare nga mos inkasimi i të hyrave, duke përfshirë edhe ato nga alokimi i kapaciteteve transmetuese interkonektive të KOSTT si rezultat i obstruksioneve nga ana e EMS;
- Dëmet e shkaktuara nga palët e treta në asetet e transmetimit;
- Procedurat e sigurimit të lejeve ndërtimore për ndërtimin e infrastrukturës së transmetimit;
- Mosfunksionimi i tregut të hapur dhe konkurrent të energjisë elektrike në rajon;
- Mungesa e Bordit të Drejtorëve;
- Përfshirja e KOSTT-it në Ligjin e Pagave për sektorin publik dhe ndikimi i këtij Ligji në largimin e stafit profesionist nga KOSTT;
- Vështirësitë për sigurimin e rezervave të mjaftueshme për balancimin e sistemit;
- Mos adresimi i furnizuesit për pjesën veriore të Kosovës; Pamundësia e qasjes për mirëmbajtje dhe operim të aseteve të KOSTT-it në pjesën veriore të Kosovës;
- Menaxhimi i Fondit të BRE-ve, për shkak të riskut të mos inkasimit nga furnizuesit;
- Menaxhimi i llogarisë balancuese për shkak të riskut të mos pagesave të jo-balancave nga palët;
- Kufizimi në operimin racional të NS-ve për shkak të mos zhvillimit të infrastrukturës së operimit nga KEDS.

Bazuar në SWOT analizën e bërë, KOSTT ka bazë të mirë për zhvillimin e afarizmit të suksesshëm dhe përballimin e sfidave. Në këtë drejtim, KOSTT bazohet në asetet që posedon, stafin dhe përkrahjen që gëzon nga institucionet dhe palët e interesit.

KOSTT edhe më tutje duhet të bëjë të gjitha përpjekjet me qëllim të realizimit të aktiviteteve operative dhe zhvillimore të kompanisë në përputhje me objektivat strategjike të saj, por edhe për të mbajtur brenda saj stafin e vet me aftësi shumë specifike, gjë që mund të rrezikohet me përfshirjen e KOSTT në Ligjin e Pagave. Po qe se ky Ligj mbetet në fuqi, KOSTT mund të përballet me demotivimin dhe ikjen e stafit (brain drain), gjë që do të paraqiste vështirësi për operimin normal dhe do të bëhej pengesë në zhvillimin e mëtejshëm të infrastrukturës së transmissioinit dhe tregut të energjisë elektrike.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 13 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

3.0 RRETHINA AFARISTE

Plani i Biznesit për vitin 2020 përmban tri aspektet themelore që ndërlidhen me rrethinën afariste, brenda së cilës operon KOSTT-i:

- zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike;
- kornizat ligjore dhe rregullative;
- çështjet sociale dhe mjedisore.

3.1 Zhvillimi i sektorit të energjisë elektrike

3.1.1 Historiku pas vitit 2000

Gjendja në sektorin elektroenergjetik në Kosovë ishte e rëndë pas luftës, si në prodhim , transmetim, po ashtu edhe në shpërndarje. Në këtë kohë filluan investimet emergjente të përgjithshme në sektorin elektroenergjetik, të përkrahura nga Buxheti i Kosovës dhe donatorët ndërkombëtarë. Për shkak të nevojave shumë të mëdha në tërë sektorin elektroenergjetik në fillim, rrjeti i transmetimit nuk u zhvillua konform rritjes së shpejt të konsumit në të kaluarën dhe që pasoi pas vitit 2000.

Që nga themelimi i KOSTT-it, në rrjetin e transmetimit janë kryer investime kapitale, kryesisht në zhvillimin dhe përforcimin e kapaciteteve të rrjetit të transmetimit, rivitalizim si dhe avancim të sistemeve mbështetëse. Bazuar në të gjithë indikatorët e matshëm të performancës të regjistruara në dekadën e fundit, si investimet e vazhdueshme me infrastrukturë të re të rrjetit të transmetimit, modernizimi i sistemeve mbështetëse të Sistemit, rivitalizimi i nënstacioneve dhe linjave, kanë ndikuar në ngritje të vazhdueshme të sigurisë, besueshmërisë dhe performancës së operimit të sistemit të transmetimit. E gjithë kjo ka ndihmuar në stabilitetin e sektorit të energjisë elektrike në Republikën e Kosovës.

Kërkesat për ngritje të sigurisë së furnizimit dhe zhvillim të kapaciteteve të transmetimit me qëllim të përkrahjes së ngarkesës në rritje, integrimin e gjenerimit nga burimet konvencionale dhe të ripërtëritshme, paraqesin faktorin kryesor për KOSTT që të vazhdoj me investimet në rrjet për vitet në vijim.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 14 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Hallka më e shëndetshme e sistemit të energjisë elektrike të Kosovës është Sistemi i Transmetimit, dhe falë investimeve të mëdha në këtë sistem, sot konsiderohet një nga sistemet më efikase dhe më të qëndrueshëm në rajon². Por, për fat të keq, për shkaqe politike si pasojë e mos operimit të KOSTT-it si Zonë/Blok Rregullues i pavarur në kuadër të ENTSO-E , aktivitetet janë të kufizuara për shkak të pamundësisë për të kontrolluar rrjedhat ndërkufitare. Kësisoj, kjo ka vazhduar të jetë sfidë në vijim për të kryer me sukses të gjitha detyrat obligative operacionale si operator i sistemit të transmetimit në Kosovë.

4.0. ZHVILLIMET NË KOSTT

4.1. Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të sistemit dhe transmetimit

Zhvillimet kryesore që do të ndikojnë në KOSTT nga aspekti i operimit të sistemit të transmetimit gjatë vitit 2020, do të jenë:

- Implementimi Marrëveshjes SAFA me ENTSO-E, që pritet të nënshkruhet në fillimvit të 2020 ;
- Fillimi i operimit të KOSTT si Zonë Rregulluese/Blok Rregullues më vete në përputhje me rregullat e ENTSO-E;
- Fillimi i implementimit të Marrëveshjes për Rregullim Sekondar me OST dhe KEK;
- Sigurimi dhe implementimi, jasht Kosovës, i Marrëveshjes për Rregullim Terciar (konform rregullave të ENTSO-E
- Implementimi i marrëveshjeve Ndër- OST me OST-të fqinje, implementimi i marrëveshjeve për alokim të kapaciteteve interkonektive, skedulim dhe akounting;
- Implementimi i Tregut Balancues sipas legjislacionit në fuqi;
- Operimi i tregut të liberalizuar në përputhje me ligjin e ri të energjisë elektrike dhe Rregullave të Tregut të Energjisë Elektrike;
- Implementimi i Kodit të Rrjetit-Kodit të Kyçjes i harmonizuar plotësisht me Kodin e Rrjetit të ENTSO-E;
- Angazhimet në kontest të përmbushjes së kërkesave që dalin nga Katalogu i Masave, të freskuar nga RGCE/PG KOSTT
-

² *Strategjia e Energjisë së Republikës së Kosovës 2017-2026, fq.20.*

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 15 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Fillimi i eksploatimit të linjës interkonektive 400 kV me Shqipërinë;
- Pjesëmarrja e KOSTT në Qendrën Koordinative Rajonale për Siguri (Regional Security Coordination);
- Pjesëmarrja e KOSTT në projektet ndërkombëtare të menaxhuara nga ENTSO-E (SMTA, CGM\OPDE, EAS, SCC) Investimi në platforma softuerike, që mundësojnë pjesëmarrje në operimin paralel interkonektiv në nivel pan evropian si SMTA (short & medium term generation adequacy), CGM\OPDE (operational planning data environment), RSC (regional security coordination, EAS (energy awareness system), OPC (outage planning coordination), SCC (Security critical coordination);
- Rifreskimi i platformave softuerike ekzistuese, konform kërkesave aktuale për operim paralel interkonektiv;
- Trajnimi dhe edukimi i stafit për përdorimin e tyre dhe shfrytëzimi i platformave softuerike për analiza të SCADA/EMS, Sistemit për Menaxhimin e Energjisë e Tregut, Kontrollit Frekuencë Fuqi-LFC, DACF- (Day Ahead Congestion Forecast - analiza e sigurisë së operimit një ditë para DACF në formatin CGMES, IDCF (Intraday Congestion Forecast), paketi softuerik për mbikëqyrje dhe kontroll në kohën reale, pajisjeve të TL të tipit T 5000, E-TERRA Habitat;
- Sigurimi i funksionalitetit kontinuel të RMC për matje komerciale, freskimi pa vonesa i kësaj platforme, që do të mundësonte vijueshmërinë e kryerjes së aktiviteteve të të gjitha palëve pjesëmarrëse në tregun e energjisë, duke siguruar operim më eficient të sistemit të energjisë elektrike;
- Zëvendësimi i infrastrukturës ekzistuese të sistemit SCADA/EMS konsiston në:
  1. Ngritjen e nivelit të realizimit të kontrollit në sistemin e transmetimit me përmbushjen e kërkesave teknologjike-teknike, kërkesave të ENTSO-E si dhe plotësimin e kërkesave nga korniza ligjore dhe rregullative lidhur me operimin e sistemit të transmetimit nga Qendra Nationale Dispečerike Kryesore dhe Emergjente;
  2. Përfshirja e të gjitha objekteve elektroenergjetike në kuadër të infrastrukturës së SCADA\EMS konform PZHT;
  3. Përmbyllja e krijimit të kushteve teknike për monitorim të ndërsjellë me OST-të fqinje në kohën reale konform “Inter TSO Marrëveshjeve” me TSO-të e shteteve fqinje;
  4. Mundësimi i shkëmbimit ndër TSO i të gjitha të dhënave pasoperative në situata normale dhe incidentale (situatat kritike me rastin e incidenteve në rrjet dhe imbalanceve të ndjeshme);

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 16 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

5. Përgatitja e infrastrukturës teknike për qasje në platformën e EAS (Energy Awareness System) në kuadër të ENTSO-E.

Gjatë vitit 2019, angazhimi i stafit ka qenë i fokusuar kryesisht në përgatitjet paraprake për t'u njohur me opsione dhe teknologji që janë aktuale si nga OST-të tjera ashtu edhe nga ofruesit e këtyre produkteve, respektivisht për grumbullimin e dokumenteve dhe prezantimeve për produktet relevante. Në vitin 2020, angazhimi do të vazhdoj në drejtim të përgatitjes së dokumentacionit për të filluar me procedurat e prokurimit. Për përgatitje të dokumentacionit me specifikime teknike, KOSTT ka vlerësuar se është e nevojshme të kemi një asistencë teknike për të ndihmuar stafin dhe menaxhmentin si nga aspekti profesional ashtu edhe ai teknik

Në aspektin e operimit, paralelisht me fillimin e operimit të KOSTT si Zonë/Blok rregullues, do të fillojë të implementohet projekti i "Kontrollit Frekuencë-Fuqi" në bashkëpunim me OST-në e Shqipërisë, e poashtu pritet të fillojë implementimi i shkëmbimit të gjysmës së rezervës terciare jasht Kosovës. Fillimi i implementimit të projektit LFC (Kontrolli Frekuencë-Fuqi) me OST-në e Shqipërisë në mënyrë kuptimplote mund ta ndryshojë regjimin e operimit të sistemit elektrik, që mund të reflektojë në operimin e KOSTT si Zonë/Blok i pavarur rregullues.

Me nënshkrimin e Marrëveshjes për SAFA, pritet që KOSTT të fillojë të operojë si Zonë Rregulluese e pavarur, përfshirë këtu menaxhimin komercial të kongestionëve në linjat interkonektive të Kosovës dhe alokimin e kapaciteteve interkonektive.

Operimi si Zonë Rregulluese përfshin kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave të ENTSO-E.

KOSTT ka arritur që të ketë një siguri shumë më të lartë të operimit dhe mund të thuhet se performanca e arritur është mjaftë e kënaqshme. Këtë e dëshmon numri i rënive dhe intervenimeve, të cilat nga viti në vit kanë qenë në rënie dhe tani është arritur që të minimizohet numri i tyre, përkundër vjetërsisë dhe eksploatimit të tyre.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 17 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Njëkohësisht, që të sigurohet operim i sistemit sa më efikas, është duke u vazhduar me investimet në rehabilitimin e nënstacioneve sipas prioriteteve të caktuara në bazë të gjendjes funksionale të tyre.

Meqenëse qëllimi kryesor i mirëmbajtjes është që të sigurojë një shkallë të lartë të besueshmërisë së operimit të sistemit elektroenergjetik, përmes aktiviteteve të duhura në këtë drejtim, është arritur të krijohet një stabilitet i qëndrueshëm në funksionimin normal të sistemit. Duke iu falënderuar kësaj, si dhe investimeve të shumta, KOSTT ka disa vite që gjendet në fazën e mirëmbajtjes preventive.

Për Planin e mirëmbajtjes për vitin 2020, KOSTT është bazuar në Rregulloren e Mirëmbajtjes, i cili parasheh të gjithë hapat e nevojshëm që duhet ndërmarrë në rrjetin e transmetimit, bazuar në praktikat më të mira profesionale si dhe sipas udhëzimeve të prodhuesve të pajisjeve elektroenergjetike, në mënyrë që të jenë funksionale dhe të garantojnë performancë të mjaftueshme për operim.

Prioritet i KOSTT-it mbetet që të avancojë sistemin e mirëmbajtjes sipas standardeve më të larta, të cilat aplikohen në sistemet e avancuara, duke u bazuar në Rregullore dhe gjendjen e pajisjeve, në mënyrë që të kursehet koha dhe kostoja e mirëmbajtjes.

Përkundër këtij trendi të rehabilitimit në rrjetin e transmetimit, mbetet që të përmirësohet gjendja e gatishmërisë teknike të pjesës së rrjetit të transmetimit në pjesën veriore të Kosovës, por që për shkaqe të njohura nuk kemi qasje në atë pjesë të sistemit. Pra, duhet siguruar qasjen fizike të KOSTT në tërë asetet, si kusht i domosdoshëm për realizimin e investimeve të nevojshme si dhe mirëmbajtjes adekuate.

Faza e investimeve atje do të përfshinte edhe realizimin e monitorimit dhe kontrollit të NS Vallaq në kuadër të infrastrukturës së SCADA sistemit qendror të KOSTT.

4.2 Kapacitetet Gjeneruese

Energjia elektrike e prodhuar në Kosovë dominohet nga dy termocentrale relativisht të mëdha: TC Kosova A dhe TC Kosova B të cilat marrin pjesë me 95% në prodhimin total të energjisë elektrike në Kosovë.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 18 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Pjesa e mbetur rreth 5% e prodhimit të energjisë elektrike në vend kryesisht realizohet nga hidrocentralet e vogla të ndërtuara në periudha të ndryshme kohore. Aktualisht dy hidrocentrale të kyçura në rrjetin 110 kV të transmetimit: HC Ujmani dhe HC Kelkos prodhojnë rreth 2.7 % të prodhimit total vendor, ndërsa një numër i madh i hidrocentraleve të vogla, prodhojnë rreth 2.3% në rrethana normale hidrologjike.

Aktualisht, Kosova ka deficit të kapaciteteve prodhuese të energjisë elektrike për të mbuluar kërkesën e konsumit të energjisë elektrike në Kosovë dhe kjo mungesë mbulohet nga importi i energjisë elektrike.

Mungesa e kapaciteteve prodhuese dhe veçanërisht e kapaciteteve rezervë, do të ndikojë negativisht në balancimin e sistemit elektroenergjetik.

Nga ana tjetër, teknologjia ekzistuese e kapaciteteve gjeneruese të energjisë elektrike nuk plotëson kriteret mjedisore të përcaktuara nga legjislacioni i BE-së. TC Kosova A dhe TC Kosova B kanë një kapacitet të përbashkët të instaluar prej 1478 MW, por për shkak të moshës së tyre, kapaciteti i tyre operacional aktualisht është rreth 915 MW ose 62% të kapacitetit total të instaluar³. Kapacitetet gjeneruese ekzistuese janë të vjetruara dhe kanë nevojë për riparime të vazhdueshme.

Strategjia e Energjisë së Kosovës 2017 - 2026 parashikon ndërtimin e kapaciteteve të reja gjeneruese dhe zëvendësimin e TC Kosova A. Ndërtimi i kapaciteteve të reja të prodhimit të energjisë, rehabilitimi i atyre ekzistuese apo rindërtimi eventual i tyre, duhet të bëhet në përputhje me obligimet e përcaktuara nga Strategjia Energjisë.

Një studim i ri i fizibilitetit për rehabilitimin e TC Kosova B jep rekomandime dhe vlerëson kostot e nevojshme që parametrat operues të centralit të sillen në normat dhe standardet e detyruara nga Direktiva Evropiane mbi nivelin e emetimit të ndotësve nga centralet ekzistuese termike.

Në këtë drejtim, KOSTT-i do të përcjell aktivitetet në ndërtimin e kapaciteteve prodhuese dhe të përgatitet për efektet e tyre si nga aspekti i kyçjeve, ashtu edhe nga aspekti i përforcimit të rrjetit të transmetimit dhe ndikimit në tregun e energjisë elektrike.

³ *Strategjia e Energjisë e Republikë së Kosovës 2017 - 2026 , fq.31*

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 19 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

4.3. Zhvillimet kryesore nga aspekti i operimit të tregut

Liberalizimi i tregut dhe mundësitë e integritit në tregun e përbashkët rajonal

Ndër sfidat kryesore me të cilat ballafaqohet sektori i energjisë elektrike në Kosovë është implementimi i marrëveshjes SAFA dhe marrëveshjeve ndër TSO që do të mundësonin krijimin e parakushteve për funksionimin e tregut efektiv dhe konkurrues në sektorin e energjisë elektrike.

Me miratimi e legjislacionit të ri të sektorit të energjisë elektrike në vitin 2016, Kosova ka nisur liberalizimin e tregut të energjisë që i hap rrugën thellimit të reformës në këtë sektor. Në këtë aspekt është përshtatur legjislacionin sekondar për tu harmonizuar me legjislacionin e ri. KOSTT ka rishikuar rregullat e tregut të cilat janë dërguar për miratim tek ZRrE dhe ka përpiluar procedurat e nevojshme për të mbështetur proceset në këtë drejtim.

Përkundër masave të ndërmarra drejt liberalizimit të tregut në Kosovë, deri tani mungon konkurrenca si në nivelin e tregut me shumicë po ashtu dhe atë me pakicë. Edhe pse ekzistojnë disa furnizues të licencuar për furnizim në tregun me pakicë të energjisë elektrike në Kosovë (KESCO, HEP, GSA, SharrCem, FUENTE DYNAMICS, JAHA COMPANY, KEK dhe ENERCO LLC), aktualisht vetëm KESCO bën furnizimin e të gjithë konsumatorëve të rregulluar dhe atyre të pa rregulluar ndërsa të tjerët ende nuk janë aktiv në treg.

Aktualisht në tregun e energjisë elektrike janë vetëm tre konsumator të parregulluar të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit (Ferronikeli i kyçur në nivelin 220kV, kurse SharriCemi dhe Trepça në nivelin 110kV), ndërsa të gjithë konsumatorët tjerë furnizohen me çmime të rregulluara dhe janë pjesë e grupit të konsumatorëve me të drejtë të shërbimit universal. Gradualisht sipas afateve të përcaktuara nga ZRrE edhe konsumatorët e kyçur në nivelin 35kV dhe 10kV duhet të furnizohen me çmim të parregulluar dhe nuk do të jenë konsumatorë me të drejtë të shërbimit universal.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 20 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Aktivitet në lidhje me liberalizimin e tregut

Me udhëzimin e ZRrE-së për liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë, është përcaktuar mënyra, kushtet dhe koha e liberalizimit të tregut të energjisë elektrike në Kosovë, në nivelin e prodhimit dhe furnizimit me energji elektrike. Nga 1 prill 2017, tregtimi me shumicë i energjisë elektrike bëhet në çmime të de-rregulluara kurse de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundorë do të bëhet në mënyrë graduale, duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale

Duke pasur parasysh rrethanat e reja të krijuara, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE dhe obligimeve që dalin nga legjislacioni primar dhe sekondar. KOSTT (Operatori i Tregut) mirëmban Llogaritë energjetike për secilën palë të regjistruar në Rregullat e Tregut për çdo periudë të barazimit përfundimtar (për çdo orë) për energjinë e nominuar (kontraktuar) si dhe energjinë e matur dhe obligimet financiare të llogaritura për çdo periudë të barazimit përfundimtar (proces i barazimit energjetik dhe financiar). Në bazë të dhënave nga këto llogari krijohen raporte të cilat përdoren si bazë për faturimin e ndërsjellë mes palëve në treg si dhe për faturimin e pagesës së jobalanceve. Krijimi i llogarive për palët përgjegjëse për balancë ka mundësuar që, nga 1 qershor 2017 të fillojë implementimin e mekanizmit balancues, ku të gjitha palët të cilat dështojnë të përmbushin obligimet e tyre sipas nominimeve (obligimeve kontraktuale) paguajnë ose paguhen nga llogaria balancuese për energjinë e jobalancit me çmimin e jobalancit.

KOSTT si Operator i Sistemit Të Transmetimit, bazuar në dispozitat e Ligjit për Energjinë Elektrike (Neni 19 dhe 23), është përgjegjës për prokurimin e energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në përputhje me procedurat transparente jo-diskriminuese dhe të bazuar në treg. KOSTT është duke e blerë energjinë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit në tregun e energjisë elektrike me çmim të de-rregulluar dhe atë kryesisht nga KEK-u, kurse për pjesën që nuk mund të mbulohet nga KEK-u organizohen ankandet ditore (D-1) për blerjen e energjisë për mbulimin e humbjeve. Kriteri për përzgjedhjen e palës fituese në ankand është çmimi më i lirë i ofertës.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 21 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Integrimi rajonal

Përkundër vështirësive për shkak të mos operimit të KOSTT si zonë rregulluese dhe obstrukcioneve nga Serbia, KOSTT ka arritur të shënojë përparime drejt integrimit në mekanizmat rajonale, merr pjesë në të gjitha aktivitetet që lidhen me integrimin e tregut Day-Ahead, të parapara në nismën e WB6. Gjithashtu, KOSTT merr pjesë në Task Forcën e WB6 dhe në Komitetin Drejtues të WB6 për tregun Day-Ahead. Si rezultat i angazhimeve të vazhdueshme KOSTT tani është:

1. Vëzhgues në RG SEE⁴
  - a. Vëzhgues në SG CMMI⁵
  - b. Pjesëmarrës në monitorimin e devijimeve interkonektive në Europën Kontinentale (Monitoring of Grid Time Deviations in CE)⁶
  - c.
2. Themelues dhe aksionar i SEE CAO⁷

Hapja e Zyrës rajonale për alokim të koordinuar të kapaciteteve të transmetimit interkonektiv – CAO, do të lehtësojë dhe optimizojë procedurën e alokimit të kapaciteteve dhe vet procesin e shfrytëzimit të interkoneksionit. Vlen të theksohet se themelimi i kësaj Zyre është një hap drejt krijimit të tregut të përbashkët rajonal dhe integrimit në tregun unik Evropian, dhe në anën tjetër, afron Kosovën në përmbushjen e obligimeve të marra në kuadër të Traktatit për Themelimin e Komunitetit të Energjisë dhe procesit të integrimit në BE.

KOSTT më 21 dhjetor 2015 ka nënshkruar Marrëveshjen për ITC (Marrëveshja për kompensimin e ndërsjellë të transimit të energjisë elektrike nëpër TSO-të e Evropës). Marrëveshja ka filluar të implementohet nga 1 Janari 2016.

⁴ RG SEE- është grup regjional në ombrellën e MC –Market Committee – Komiteti i tregut i ENTSO-E dhe i cili do të merret me çështjet e tregut në EJM

⁵ SG CMMI - Nëngrupi për menaxhimin e kongjestionave dhe integrimin e tregut

⁶ Ky grup është emëruar dhe aktivizuar nga marsi 2018

⁷ SEE-CAO- zyra për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EJM me seli në Podgoricë

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 22 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Menaxhimi i procesit të Ndërrimit të Furnizuesit

Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike të miratuar në vitin 2016, të drejtën e ndërrimit të Furnizuesit e ka çdo konsumator fundor, familjar ose jo familjar, ndërsa përgjegjësia për menaxhimin e procesit të ndërrimit të Furnizuesit i është dhënë Operatorit të Tregut. Këtë përgjegjësi Operatori i Tregut e ushtron sipas Rregullave të Tregut dhe Rregullës për Ndërrimin e Furnizuesit të miratuar nga ZRrE.

Në Udhëzuesin për Liberalizimin e Tregut të Energjisë Elektrike në Kosovë të ZRrE-së të datës 18 janar 2017, janë përcaktuar edhe afatet kohore për de-rregullimin e çmimit të konsumatorëve fundorë. Bazuar në këtë udhëzim de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundorë do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme dhe atë bazuar në nivelin e tensionit në të cilin janë të kyçur konsumatorët dhe të drejtën për furnizim me energji elektrike në tregun konkurrues për të gjithë konsumatorët fundorë nga data e aprovimit të udhëzimit të ZRrE-së.

Bazuar në këto zhvillime te reja për mundësinë e konsumatorëve për ndërrimin e furnizuesit, KOSTT ka ndërmarrë dhe do të ndërmerr veprimet e nevojshme për menaxhimin e procesit të ndërrimit të Furnizuesit, bazuar në Rregullat e Tregut dhe në afatet kohore të përcaktuara në udhëzuesin e ZRrE-së. Megjithatë duke pasur parasysh afatin kohor brenda të cilit duhet të përfundohet procesi i transferimit të konsumatorit dhe numrin e konsumatorëve që kanë të drejtën e ndërrimit të furnizuesit e që në të ardhmen ky numër pritet të rritet, atëherë KOSTT duhet të filloj përgatitjet për sigurimin e një softueri që ky proces të kryhet në mënyrë automatike dhe të jetë i auditueshëm.

Objektivat kryesore dhe sfidat nga aspekti i operimit të tregut

KOSTT si operator i tregut do të vazhdojë aktivitetet që lidhen me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike në Kosovë dhe integrimin në mekanizmat rajonal. Në këtë drejtim aktivitetet e zhvilluara janë në përputhje me objektivat dhe kërkesat e qeverisë rreth liberalizimit të tregut të energjisë elektrike, Strategjinë e Energjisë të Republikës së Kosovës, kërkesat që dalin nga legjislacioni primar i sektorit të energjisë, kërkesat që dalin nga Traktati i Komunitetit të

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 23 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Energjisë dhe MSA-së ndaj hapjes së tregut të energjisë, si dhe në pajtim me Direktivat e Komisionit Evropian.

Sfidat e KOSTT-it që lidhen me aspektin e operimit të tregut në një treg të liberalizuar janë:

- Implementimi i operimit të tregut të parregulluar në përputhje me ligjet e sektorit të energjisë elektrike;
- Implementimi i marrëveshjeve ndër TSO (alokimi i kapaciteteve, skedulimi dhe akountingut);
- Anëtarësimi në RSC (Regional Security Coordinator – Koordinatori regjional për Siguri);
- Implementimi i Mekanizmit Balancues në përputhje me Dizajnin e Tregut të Energjisë Elektrike në Kosovë dhe Rregullave të Tregut;
- Menaxhimi i procesit të ndërrimit të furnizuesit në përputhje me Rregullat e Tregut dhe procedurën për ndërrimin e furnizuesit;
- Implementimi i marrëveshjeve për blerje të energjisë me BRE-të në përputhje me Rregullën për Skemën Mbështetëse për BRE;
- Implementimi dhe operimi i SMEE (Sistemi për Menaxhimin e Energjisë Elektrike) për të bërë në mënyrë automatike procesimin dhe shkëmbimin e të dhënave të KOSTT si zonë rregulluese me OST-të tjera sipas kërkesave të ENSTO-E;
- Krijimin e një tregu të përbashkët (burse të energjisë elektrike) Kosovë-Shqipëri si hap i parë drejt integritetit në tregun rajonal të energjisë;

KOSTT ka ndërmarrë veprimet e nevojshme për realizimin e udhëzimeve të lëshuara nga ZRrE, megjithatë mbetet sfida konkurrenca në tregun me pakicë dhe implementimi i Mekanizmit Balancues në përputhje të plotë me Rregullat e Tregut. Nga gjithë konsumatorët në Kosovë, vetëm tre konsumator të cilët janë të kyçur në rrjetin e transmetimit furnizohen me çmime të parregulluara. Ka pasur vështirësi në këtë kapërcim të menjëhershëm nga një treg i rregulluar në tregun e liberalizuar dhe për këtë arsye është paraparë që de-rregullimi i çmimit të konsumatorëve fundor do të bëhet në mënyrë graduale duke përdorur qasjen më të përshtatshme të mundshme me gjendjen aktuale.

Implementimin e marrëveshjeve për blerje të energjisë nga BRE-të të cilat janë në operim ka filluar mirëpo rritja e vazhdueshme e kapaciteteve të tyre paraqet sfida në vete në aspektin e menaxhimit të fondit për BRE.

Në aspektin e integriteteve rajonale, më 1 prill 2016 ka hyrë në fuqi Marrëveshja e Stabilizim Asocimit, sipas së cilës, Kosova obligohet të përmbushë detyrimet që lidhen me integritetin në

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 24 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

tregun e përbashkët rajonal (neni 114 i Marrëveshjes), ku ceket: “Në përputhje me *acquis* përkatëse të BE-së, Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin e tyre në fushën e energjisë në përputhje me parimet e ekonomisë së tregut dhe të Traktatit të Komunitetit të Energjisë, i nënshkruar në Athinë më 25 tetor të vitit 2005. Bashkëpunimi do të zhvillohet me synim të integritit gradual të Kosovës në tregjet Evropiane të energjisë “.

Në procesin e reformave në energji konform legjislacionit evropian, krijimi i Tregut të përbashkët Kosovë- Shqipëri është një hap drejt integritit në tregun pan-evropian në harmoni me objektivat e BE-së dhe Komunitetit të Energjisë si dhe iniciativës WB 6.

Duke pas parasysh karakteristikat e tregut në Kosovë dhe Shqipëri dhe objektivat e qeverive për furnizim të sigurt me energji elektrike KOSTT dhe OST do themelojnë bashkarisht tregun e organizuar të energjisë elektrike një ditë para (Bursën e energjisë elektrike). Tregu i përbashkët do të jepte sinjale të duhura për investime në kapacitete gjeneruese të reja dhe llojin tyre, për investime në rrjetin të transmetimit dhe të shpërndarjes, do të krijonte kushte për një treg konkurrues nga i cili do të përfitonin konsumatorët nga të dy vendet, do të mundëson optimizimin e dy sistemeve dhe shfrytëzimin e rezervave balancuese në mënyrë më efikase. KOSTT do të jetë aksionar i barabartë me OST në bursën shqiptare APEX. Procesi i bashkimit të dy tregjeve do të vazhdojë në harmoni me planet e përpiluara të nga të dy vendet. Por që të funksionojë bursa duhet të kemi një liberalizim të mëtejshëm të tregut të energjisë dhe kjo është një nga sfidat me të cilën do të përballemi në vitet në vijim.

KOSTT-i do të vazhdojë të punojë me të gjitha kapacitetet e veta që si Operator i Tregut dhe i Sistemit, të sigurojë që të jetë plotësisht i integruar në të gjitha komponentët e tregut rajonal, të cilat aktualisht janë duke u zhvilluar. Në veçanti KOSTT-i do të:

- Përbushë obligimet që dalin nga ligjet e sektorit të energjisë elektrike në lidhje me liberalizimin e tregut të energjisë elektrike.
- Përcjellë zhvillimet në rajon rreth tregut të energjisë elektrike;
- Përbushë obligimet që dalin nga Traktati i Komunitetit të Energjisë;
- Jetë pjesëmarrës aktiv në të gjitha organizatat relevante rajonale dhe evropiane që kanë të bëjnë me operimin e sistemit dhe tregut;
- Bashkëpunojë me Projekt Grupin për KOSTT (PG TSO KOSTT) të themeluar nga ENTSO-E, që të monitorojë përbushjen e standardeve të ENTSO- E nga ana e KOSTT;
- Vendosë marrëdhënie të qëndrueshme me OST-të e Evropës Kontinentale;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 25 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Zhvillojë aftësitë e nevojshme për operimin e sistemit dhe tregut në nivel rajonal dhe
- Kontribuojë në punën e SEE CAO (Coordinated Auction Office) dhe të angazhohet që kapacitetet interkonektive të KOSTT të alokohen nga SEE CAO, ku KOSTT është një nga themeluesit dhe aksionarët;

Burimet e Ripërtërishme të Energjisë

Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtërishme të Energjisë (BRE) për prodhimin e energjisë ndikon në përmirësimin e sigurisë së furnizimit me energji, rritjen e zhvillimit ekonomik, diversifikimin e burimeve të shfrytëzueshme të energjisë si dhe në uljen e emitimit të ndotësve në atmosferë dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Në ligjet e sektorit të energjisë e në veçanti në Ligjin e Energjisë, BRE-të trajtohen në aspektin e promovimit të optimizimit të shfrytëzimit të tyre, duke përfshirë edhe përcaktimin e caqeve vjetore dhe afatgjata të prodhimit të energjisë nga këto burime. Nga këto ligje përcaktohen të drejtat dhe obligimet e Operatorit të Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (KOSTT) në kuadër të masave për nxitjen e shfrytëzimit të BRE-ve. Sipas Ligjit për Energjinë Elektrike, KOSTT si Operator i Sistemit duhet dhënë prioritet dispeçimit të prodhimit të energjisë elektrike nga burimet e ripërtërishme të energjisë (me kusht që të mos bie ndesh me kufizimet e përcaktuara në Kodin e rrjetit të transmetimit dhe rregullat e rregulloret tjera), kurse si Operatori i Tregut (OT) është përgjegjës për përmbylljen e marrëveshjes për shitblerjen e energjisë elektrike të prodhuar nga Gjeneratorët BRE të pranuar në skemën mbështetëse.

Për plotësimin e caqeve të energjisë nga BRE-të, rol të rëndësishëm luan edhe KOSTT, me përmbushjen e obligimeve që burojnë nga ligjet e sektorin e energjisë dhe rregullave të veçanta nga ZRrE-ja. Për të mbështetur qasjen e BRE-ve në rrjetin e transmetimit dhe lehtësuar zhvillimin e projektet të BRE-ve, KOSTT ka zhvilluar procedurë mjaftë efikase për shqyrtimin e aplikacioneve për kyçe në rrjetin të transmetimit, duke bërë të mundur evitimin e vonesave procedurale të cilat ndikojnë në kohën e realizimit të projektit. Gjithashtu për shkak të interesimit të madh të investitorëve për burimet solare (Fotovoltaike) të cilët janë të interesuar të zhvillojnë projekte të tilla të kapacitetit të madh që do të kyçen në rrjetin të transmetimit, KOSTT ka përgatitur Kodin për Stacionet Gjeneruese të Energjisë Solare, i cili përcakton kriteret teknike që duhet të plotësohen nga aplikuesi i këtij lloji të BRE-së.

Për të mbuluar kostot e prodhimit nga Gjeneratorët BRE, bazuar në dispozitat e Rregullës për Skemën Mbështetëse (Neni 13), KOSTT përkatësisht OT ka themeluar Fondin për Energjinë e

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 26 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Ripërtërishme që menaxhohet nga OT. Për operimin e këtij fondi, OT i raporton ZRrE-së në baza tremujore. Nëpërmjet Fondit për Energjinë e Ripërtërishme, Gjeneratorët BRE të pranuar në Skemën Mbështetëse ose nën Kornizën e Rregulluar paguhen për prodhimin e tyre, ndërsa furnizuesit paguajnë për energjinë e ripërtërishme me çmim referent të miratuar nga ZRRE në proporcion me pjesëmarrjen e konsumit të tyre individual në konsumin e përgjithshëm të energjisë elektrike në Kosovë. Gjithashtu nëpërmjet këtij fondi mbulohet kosto e 75% e jobalanceve të Gjeneratorëve BRE të pranuar në skemën mbështetëse.

Bazuar në afatet e përcaktuara në Rregullën për Skemën Mbështetëse, KOSTT-OT ka lidhur MBE me Gjeneratorët BRE në operim dhe furnizuesin që aktualisht është aktiv në treg (KESCO), dhe është në proces të vazhdueshëm të lidhjes e MBE-ve edhe me Gjeneratorët BRE të cilët janë të pranuar në skemën mbështetëse dhe posedojnë autorizim preliminar dhe final të lëshuar nga ZRrE.

5.0. IMPLEMENTIMI I ARANZHMANEVE TË REJA OPERATIVE

Me implementimin e Marrëveshjes SAFA, KOSTT-ENTSO-E, KOSTT do të fillojë operimin si Zonë / Blllok rregullues.

Operimi si Zonë/Blllok Rregullues përfshin kryesisht aktivitetet që ndërlidhen me bashkëpunimin e OST-ve të interkonektuara, me qëllim të operimit të sigurt të sistemit. Bashkëpunimi i ngushtë i OST-ve bazohet në parimet e respektimit të rregullave të ENTSO-E. Për të filluar operimin si blllok rregullues, në vitin 2020, në KOSTT duhet të arrihen këto objektiva :

- Ngritja e kapacitetit të stafit të Operatorit të Sistemit dhe Operatorit të Tregut për të performuar me punët e reja që ndërlidhen me operimin e KOSTT si blllok rregullues dhe implementimin e marrëveshjeve operative me ENTSO-E dhe OST-të fqinje, në veçanti me:
  - analizën e sigurisë së punës së sistemit një ditë para dhe gjatë ditës;
  - nominimin e programit ndërkufitar dhe programeve të palëve tregtare një ditë para në formë të automatizuar përmes softuerëve adekuatë;
  - krijimin e modelit referent të rrjetit për SEE të Kosovës për qëllim të llogaritjeve të parametrave të sigurisë së operimit, veprimi adekuat në rrethana

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 27 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

emergjente, përpunimi i planit të ri mbrojtës, alokimin e kapacitetit dhe llogaritja e kongjestioneve.

ENSTO-E ka krijuar grupin prej ekspertëve për monitorimin e KOSTT-it në plotësimin e kërkesave nga SOGL/SAFA⁸ (PG TSO KOSTT). Kërkesat janë kryesisht teknike, që ndërlidhen me sigurinë e operimit të sistemit, shkëmbimet tregtare ndërkufitare dhe plotësimi i kriterëve nga paketi i tretë i energjisë të KE.

Objektivat e monitorimit nga ENTSO-E janë:

- Siguria e operimit të sistemit elektroenergetik nga aspekti i rrjetit;
- Siguria e Shërbimeve ndihmëse;
- Ndryshimet e nevojshme rregullative që kërkohet nga paketi i tretë i legjislacionit të Komisionit Evropian për Energji.

6.0. KORNIZA RREGULLATIVE DHE TARIFAT

KOSTT-i operon brenda një kornize rregullative të bazuar në ligje, licenca dhe në legjislacionin sekondar të miratuar nga Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRÉ). Korniza rregullative tangon KOSTT-in në shumë drejtime, kjo nënkupton që edhe raportet e tij me ZRRÉ-në do të jenë kyçe për suksesin e KOSTT-it.

Korniza ligjore e zhvilluar për sektorin e energjisë është në pajtim me praktikat e mira të BE-së dhe siguron funksionimin e një autoriteti të pavarur rregullativ për energji, funksionim të licencuar të të gjithë sektorëve kryesore energjetikë, qasje jo diskriminuese dhe transparente ndaj palëve të treta dhe krijimin e kushteve për një treg konkurrues dhe të qëndrueshëm të energjisë elektrike në Kosovë.

Kuvendi i Republikës së Kosovës ka aprovuar në Qershor të vitit 2016 ligjet e reja për sektorin e Energjisë (Ligjin për Energji 05/L-081, Ligjin për Energjinë Elektrike 05/L-085 dhe Ligjin për Rregullatorin e Energjisë 05/L-084) të cilat përcaktojnë rregulla dhe masa për funksionimin e

^{8 8} *SOGL-System Operation Guideline*
SAFA-The Synchronous Area Framework Agreement

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 28 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

sektorit të energjisë, për të garantuar furnizim të sigurt, të besueshëm, të rregullt dhe cilësor me energji elektrike dhe në përputhje me direktivat dhe rregulloret evropiane për sektorin e energjisë.

Duke u mbështetur në kërkesat e reja që dalin nga këto ligje dhe korniza rregullative e nxjerrë nga ZRrE, KOSTT ka rishikuar dhe ka përgatitur pothuajse të gjitha dokumentet duke u siguruar që ato të jenë në përputhshmëri të plotë me kërkesat e reja ligjore dhe rregullative. Në përputhje me kërkesat për promovim dhe zhvillim të transparencës, të dala nga dispozitat evropiane dhe gjithashtu duke plotësuar edhe detyrimet për publikimin e dokumenteve dhe të dhënave me qëllim të rritjes së transparencës dhe mos diskriminimit të palëve të treta, KOSTT në përputhje të plotë me kërkesat e Rregulloreve të Bashkimit Evropian (EU) 543/2013 dhe (EU) 714/2009, ka përpiluar dhe ZRrE ka aprovuar Rregulloren për Publikimin e të Dhënave të Tregut të Energjisë Elektrike. Duke u mbështetur në obligimet e dalura nga kjo rregullore, planifikohet që gjatë vitit 2020 të filloj zbatimi i dispozitave të kësaj rregulloreje që nënkupton fillimin e publikimit të dhënave të energjisë elektrike me qëllim që ti kontribuohet zhvillimit të një trgu transparent të energjisë elektrike.

Përveq kësaj, KOSTT ka ndërmarrë edhe veprime tjera konkrete për hartimin dhe miratimin e legjislacionit sekondar të nevojshëm për zbatimin e kornizës rregullative vendore, janë draftuar Marrëveshjet për Kyçjet që ndërliken me kyçjen e Ngarkesës në rrjet. Gjithashtu me qëllim të plotësisimit të dispozitave rregullative janë ndërmarrë edhe hapat përkatës për nënshkrimin e Marrëveshjeve për Kyçjet ekzistuese me palët që përfaqësojnë Ngarkesën. Në kuadër të kësaj janë procesuar Marrëveshjet e Kyçjes në Rrjetin e Transmetimit me palët si: NewCo Ferronikel SHPK, SharrCem SHPK dhe Trepça proces i cili planifikohet të përmbillet gjatë fundvitit 2019 apo fillimit të vitit 2020.

Dokumentet kryesore rregullative të cilave u përmbahet KOSTT-i gjatë zhvillimit të veprimtarisë së vet të licencuar dhe që kanë ndikim të drejtpërdrejtë në të ardhurat e KOSTT-it janë:

- Licenca e Operatorit të Sistemit të Transmetimit;
- Licenca e Operatorit të Tregut të Energjisë Elektrike;
- Rregulla për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së);
- Rregulla për Kushtet e Përgjithshme të Furnizimit të Energjisë;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 29 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Metodologjia e Taksave të Kycjes në Rrjetin e Transmetimit
- Parimet për Përcaktimin e Tarifave për Shfrytëzimin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut si dhe Taksave të Kycjes
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Sistemit të Transmetimit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operimit të Sistemit
- Metodologjia për Përcaktimin e Tarifave të Operatorit të Tregut
- Rregullat e Tregut
- Kodi i Rrjetit

Në planet e rregullta të punës KOSTT ka gjithashtu edhe rishikimin e dokumenteve varësisht prej kërkesave ligjore dhe konkluzioneve të nxjerra nga procesi i monitorimit intern të implementimit të kornizës rregullative, gjegjësisht Kodit të Rrjetit, i cili realizohet gjatë vitit 2019. Në rastin kur ndryshimet e nevojshme identifikohen për Kodet Teknike, atëherë këto ndryshime bëhen sipas procedurave të përcaktuara nga ZRrE në dokumentin Procedura për Menaxhimin e Kodeve Teknike/Operacionale (KQKO).

KOSTT-i edhe më tutje është në pamundësi për t'iu përgjigjur implementimit të të gjitha kërkesave të Kodeve Teknike dhe standardeve të industrisë kështu që gjatë monitorimit nxjerr kërkesa për derrogime për implementim të dispozitave përkatëse të cilat i proceson për aprovim në ZRrE.

Në kuadër të procesit të implementimit të kornizës rregullative të sektorit të energjisë që ndërlidhet me procesin e Integritimeve Evropiane, KOSTT vazhdimisht ka qenë dhe është pjesë e procesit raportimit mbi implementimin e masave ligjore dhe zbatuese të përfshira brenda Agjendës Evropiane për Integrim dhe Planit Kombëtar të Zbatimit të Marrëveshjes për Stabilizim dhe Asocim (PKZMSA) për vitin 2020, duke mos anashkaluar Programin e Zbatimit të Strategjisë së Energjisë 2018-2020 dhe Planin e Vjetor të Punës së Qeverisë së Kosovës (PVPQ) si pjesë ndërlidhëse me këtë proces integruar.

Nga perspektiva e planit të biznesit, aspekti më i rëndësishëm rregullativ është përcaktimi i të hyrave të lejuara dhe tarifave.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 30 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Zyra e Rregullatorit për Energji në përputhje me Rregullën për vendosjen e të hyrave të lejuara maksimale të operatorit të sistemit të transmetimit dhe tregut (Rregulla për Të Hyrat e OST/OT-së), i përcakton KOSTT-it të Hyrat Maksimale të Lejuara. Këto të Hyra janë të hyra tavan, pavarësisht vëllimit të energjisë së transmetuar, që vendosen për periudhë pesëvjeçare.

Si përgjigje ndaj çështjeve të cekura më lartë, KOSTT do të zhvilloj këto aktivitete:

- definojë dhe qartësojë përmbajtjen dhe ndryshimet e dëshirueshme në metodologjinë e tarifave për shfrytëzimin e sistemit të transmetimit dhe në supozime, duke shfrytëzuar edhe përvojën e fituar gjatë procesit të aplikimit shumëvjeçar të tarifave;
- të përgatitet për diskutime me ZRRE-në, në procesin që do të zhvillohet sipas planit për Përshtatjet e Rregullta dhe për çdo ri-hapje të mundshme të kontrollit të çmimit;
- identifikojë mundësitë për përmirësime të produktivitetit dhe efikasitetit;
- promovojë implementimin eficient të planit zhvillimor nga i cili do të nxirren edhe stimulues në të hyrat e veta;
- Përbushjen e obligimeve ndaj Licencës për Operim të Infrastrukturës Fibër Optike, ngase KOSTT-i tashmë operon edhe brenda një kornize rregullative të bazuar në ligje, Autorizime/licenca dhe në Rregullore të miratuara nga Autoriteti Rregullator për Komunikime Elektronike dhe Postare (ARKEP). Korniza rregullative për telekomunikime tangon KOSTT-in edhe në raportet e tij me ARKEP-in, të cilat do të jenë kyçe për suksesin e KOSTT-it në tregun e telekomunikimeve të Kosovës.

Në këtë drejtim, përgjegjësitë e KOSTT-it janë përcaktuar nga ligjet e Kosovës për telekomunikime:

- • Ligji për Telekomunikacionin nr. 2002/7, i ndryshuar me ligjin nr. 03 / L-85,
- • Ligji për Komunikimet Elektronike nr. 04 / L-109, dhe Autorizimet e lëshuara nga ARKEP:
- Autorizimi Nr. 208/L/13 për Operim të shërbimeve të infrastrukturës telekomunikuese të KOSTT-it. Me këtë KOSTT-it i lejohet krijimi, mirëmbajtja, dhënia me qira, bashkë shfrytëzimi dhe shitja e faciliteteve të infrastrukturës në Republikën e Kosovës.
- Sipas Regjimit të Autorizimit të Përgjithshëm, në përputhje me dispozitat e Nenit 16 të Ligjit Nr. 04/L-109 për Komunikimet Elektronike dhe Rregullores Nr.25 për Autorizimet e Përgjithshme (ref. ARKEP nr. prot.015/B/14) dhe Vendimit Nr.581(ref. ARKEP nr. prot.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 31 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

002/B/15), KOSTT është regjistruar në Regjistrin e ndërmarrjeve për Ofrim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike:

- Ofrimi i rrjetit fiks (në nivel Nacional),
- Ofrimi i shërbimeve të linjave me qira (fibër optik të pa-ndriçuar dhe linja tjera me qira)

7.0. PROJEKTET E REJA TË NDËRLIDHURA ME BIZNESET JO TË RREGULLUARA

Duke konsideruar perspektivën për angazhim në projekte të reja (biznese tjera jo të rregulluara), KOSTT-i duhet të ketë parasysh restriksionet ligjore mbi angazhimin e KOSTT-it në aktivitetet tjera brenda sektorit të energjisë në Kosovë dhe mungesën e fondeve të gatshme për investime.

Mundësia më e evidente për KOSTT-in tani është implementimi i komercializimit të shërbimeve nga lëmi i telekomunikacionit përkatësisht, paraqitja në treg e kapaciteteve tepriçë të fijeve optike, si biznes sekondar. Këto kapacitete telekomunikuese janë ndërtuar me qëllim të zhvillimit të sistemit të kontrollit dhe monitorimit të operimit të sistemit të transmetimit(SCADA/EMS), mbrojtjes rele, matjeve komerciale dhe TI.

Andaj detyrë kryesore është dhe do të jetë në të ardhmen **sigurimi i mbështetjes telekomunikuese për biznesin kryesor të KOSTT-it.**

Duke hyrë në tregun e telekomunikacionit të Kosovës (biznes sekondar), KOSTT-i do të :

- Zgjerohet në aktivitete të reja telekomunikuese, përveç aktiviteteve ekzistuese.
- Jetë më i përgatitur për të përballuar me sfidat e tregut të Kosovës tani dhe në të ardhmen.
- Realizojë fitim shtesë.
- Arrijë një shkallë më të lartë të efektivitetit të biznesit të KOSTT-it.
- Mund të bashkëpunojë me operatorët fqinjë të infrastrukturës së telekomunikacionit (në bazë të marrëveshjeve rajonale).
- Mbjajë një licencë të Operimit të Shërbimeve të Infrastrukturës së Telekomunikacionit.
- Kontribuojë në zhvillimin e TIK-ut (Teknologjia e Informacionit të Komunikimit) në Kosovë.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 32 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Në bazë të Ligjit Nr. 04/L-109 për komunikimet elektronike, komunikimet elektronike të përdorura për sigurimin e funksionimit të qëndrueshëm dhe të besueshëm në sistemin e energjisë, rregullohen nga institucionet përkatëse shtetërore brenda fushës së tyre të përgjegjësisë. Organet kompetente në fushën e komunikimeve elektronike janë Ministria (MZhE) dhe Autoriteti (ARKEP).

Në kuadër të projektit Autostrada Digjitale Ballkanike/"Balkans Digital Highway", Banka Botërore (BB) ka iniciuar një seri studimesh, këshillimesh dhe punëtorish informuese me vendet e rajonit për të adresuar kërkesën për shfrytëzimin e kapaciteteve të tepërta në rrjetet ekzistuese me fije optike. Këto studime, të cilat në formë aktive u mbështetën edhe nga ana e KOSTT-it, detajuan kapacitetet ekzistuese (përfshirë edhe rrjetet interkonektive) dhe përcaktuan një plan për krijimin e një iniciative rajonale për bashkë shfrytëzimin e infrastrukturës telekomunikuese.

Disa OST të rajonit, veçanërisht KOSTT-i, tashmë kanë filluar me aktivitete për bashkë shfrytëzimin e infrastrukturës telekomunikuese brenda territorit të vetë. Por, përfitimet e mundshme mund të jenë më të mëdha përmes një tregu të përbashkët rajonal, andaj të gjitha vendet pjesëmarrëse nga Ballkani Perëndimor janë angazhuar për një iniciativë të përbashkët, si pjesë e një plani rajonal të zhvillimit ekonomik.

Kështu, OST-të e Ballkanit Perëndimor formuan një grup punues për të diskutuar çështjet rajonale, ndërsa vendet individuale janë duke ndërmarr hapa konkret për të çuar idenë përpara. KOSTT për shembull, tashmë jep në shfrytëzim rreth 36 % të segmenteve të rrjetit të vet me fibra optike Operatorëve lokal të telekomit.

Në periudhën Korrik-Shtator 2019, si rezultat i punës, Banka Botërore dorëzoi në KOSTT disa kopje të shtypura të materialit final nga studimi i fizibilitetit për Autostradën Digjitale Ballkanike(Balkans Digital Highway) si dhe një kopje elektronike të dokumentit: "Summary of Balkans Digital Highway".

Këto zhvillime, të cilat po mbështeten në mënyrë aktive nga ana e KOSTT-it, pritet të çojnë në përdorimin më optimal të infrastrukturës, të promovojnë zgjerimin e qasjes me shpejtësi të lartë brez-gjerë dhe të përmirësojnë cilësinë e shërbimit brez-gjerë ("broadband"), veçanërisht në zonat rurale.

Sipas Rekomandimeve nga Studimet fizibile për Autostradën Digjitale të Ballkanit Perëndimor (Western Balkans Digital High-way) të mbështetur nga Banka Botërore, edhe kësaj here

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 33 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

këshillohet të mendohet për ndryshime organizative në aspektin e telekomunikimeve, duke i vendosur telekomunikimet më afër nivelit ekzekutiv në kuadër të strukture organizative të OST-ve.

Në kuadër të aktiviteteve të Autostradës Digjitale Ballkanike (ADB) , OST-të si KOSTT, OST, MEPSO dhe CGES, me ndihmën e Bankës Botërore, bashkërisht aplikuan për një Asistencë Teknike për mbështetje të kësaj iniciative nga Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor (WBIF), duke përfshi objektivat, përmbajtjen, dorëzimet e tij dhe hapat e ardhshëm, i cili do të finalizohet në Dhjetor 2019, me dhënien e një vendimi përfundimtar lidhur me miratimin e një granti për mbështetje të kësaj iniciative.

8.0. ÇËSHTJET SOCIALE DHE MJEDISORE

Barazia gjinore është një çështje me të cilën KOSTT-i përballet së bashku me homologët e vet në shumicën e vendeve evropiane, dhe në këtë aspekt, Bordi i Drejtorëve të KOSTT i ka aprovuar politikën përkatëse për mos diskriminim gjinor. Në këtë aspekt, KOSTT kujdes të posaçëm i ka kushtuar barazisë gjinore në të gjitha fushat e biznesit si në rekrutimin, promovimin, trajnimin apo fushat tjera ku barazia gjinore vjen në shprehje. Për promovim dhe avancim të metutjeshme në aspektin e barazisë gjinore, KOSTT është bërë pjesë e programit të USAID-it për mbështetje dhe promovim të barazise gjinore në sektorin e energjisë elektrike (Engendering Utilities - Strengthening the Power Sector Through Gender Equity). Përveç kësaj KOSTT ka përgatitur politikën për barazi gjinore dhe për ndalim të çfarëdo lloj diskriminimi.

KOSTT-i përveç promovimit të barazisë gjinore, gjithashtu e promovon edhe barazinë dhe jo diskriminimin e aspekteve tjera si: barazia, religjioni, baza etnike, dhe mbi këtë bazë, ka aprovuar politikën mbi përfshirjen e minoriteteve në KOSTT.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 34 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Njëra nga objektivat strategjike e definuar në Planin e Biznesit të KOSTT, është përkujdesja për shëndetin e punëtorëve të saj. Për ta plotësuar përgjegjshmërinë nga aspekti social, si një nga objektivat e saj të vendosura, KOSTT do të sigurojë se do të kujdeset për shëndetin e punëtorëve dhe do t'i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme dhe do të përgatiten projekte konkrete për mbrojtjen e shëndetit për punëtorët e saj.

Derisa të hyj në fuqi Ligji për sigurimin shëndetësor, KOSTT do të mbulojë punëtorët e vet me sigurimin shëndetësor suplementar. Po qe se do të vijë deri te hyrja në fuqi e këtij Ligji, KOSTT do të ndërmarrë aktivitetet e nevojshme për implementimin e tij. Në këtë drejtim, KOSTT është i përkushtuar që edhe pas futjes në fuqi të sigurimit shëndetësor shtetëror, të vazhdoj skemën për sigurim aksidental të punëtorëve, konform vendeve të punës me rrezikshmëri dhe nevoja te veçanta pune. Fokusi i KOSTT-it mbi sigurinë dhe shëndetin në punë bazohet në:

- Politikën mbi sigurinë dhe shëndetin në punë duke shprehur angazhimin në promovimin e parandalimit të aksidenteve për të gjithë punonjësit, duke përfshirë edhe ata të kontraktorëve, konform dokumentacionit intern në fushën e sigurisë dhe shëndetit në punë: “Dokumentet për Vlerësimin e Rrezikut në vendin e punës dhe Rregullat dhe masat e sigurisë gjatë punëve në objektet elektroenergjetike”.
- Monitorimi dhe implementimi i kontrolleve sistematike mjekësore për të gjithë punëtorët konform kërkesave të Ligjit për sigurinë dhe shëndetin në punë;
- Vlerësimin e vazhdueshëm të rrezikut në vendin e punës për punëtorët dhe pajisjet dhe përcaktimin e masave preventive paraprake për eliminimin apo parandalimin e tij;
- Zhvillimin e trajnimeve të vazhdueshme dhe bashkëpunimin me sektorët përkatës për përmirësim të vazhdueshëm të sigurisë;
- Mbështetjen dhe informimin e vazhdueshëm për interpretimin e dispozitave ligjore;
- Inspektimin dhe monitorimin e vazhdueshëm të aktivitetve që zhvillohen nga stafi i KOSTT dhe të kontraktura si dhe aktivitet intensive të monitorimit mbi aplikimin e duhur dhe të plotë të procedurave si forma të verifikimit të brendshëm;
- Përbushjen e kërkesave që dalin nga certifikimi me standardin OHSAS 18001:2004 dhe avancimi i vazhdueshëm i kritereve që dalin prej tij për një menaxhim me cilësor të sigurisë në punë krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë;
-
- Vlerësimin e performancës së sigurisë si pjesë e integruar në sistemin e monitorimit të aktiviteteve;

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 35 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Kontrollimin dhe vlerësimin e besueshmërisë së mjeteve të punës dhe pajisjeve mbrojtëse;
- Informacione intensive dhe të vazhdueshme përfshirë edhe aktivitete trajnuese për gjithë personelin për nocionet kryesore të sigurisë dhe risive nga kjo fushë, duke shfrytëzuar organizimin e takimeve, prezantimeve, programeve trajnuese, sipas dokumentit: “Informimi, edukimi dhe trajnimi praktik për sigurinë dhe shëndetin në punë”;
- Kërkesën ndaj kontraktorëve gjatë kontratave për deklaratimet për përmbushjen e trajnimeve dhe informimit për gjithë personelin e pranishëm në vendin e punës, përdorimin e pajisjeve personale mbrojtëse dhe mbi rreziqet. Për pozitat specifike (projekt menaxher, inxhinier terreni etj.) certifikata trajnimi, derisa për furnizimet, procedurë e miratuar për sigurinë dhe shëndetin në punë.
- Mirëmbajtja dhe monitorimi i përgjithshëm i sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Avancimin e vazhdueshëm të sistemit për mbrojtje nga zjarri dhe raste emergjente;
- Angazhimin në procesin e zhvillimit të projekteve të reja dhe rehabilitimin e objekteve ekzistuese, nga përgatitja e termave të referencës, deri te pranimi teknik.

Pas certifikimit nga Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale (MPMS) të personave të ndarkuar me punë nga siguria dhe shëndeti në vitin 2020, do të bëhet përditsimi i dokumentit aktual, duke bërë rivlerësimin e rrezikut në vendin e punës, konform legjislacionit dhe akteve të brendshme për vlerësimin e rrezikut në vendin e punës për të gjitha vendet e punës në KOSTT.

KOSTT vlerëson si një prioritet të lartë mbrojtjen e mjedisit në Kosovë dhe më gjerë. Aplikimi i sistemit të udhëheqjes me mjedisin dhe veprimi konform kërkesave që dalin nga certifikimi sipas normës ISO 14001:2015 do të ndikojnë për përparim të vazhdueshëm të raporteve ndaj mjedisit.

Certifikimi me standardin ISO 14001:2015 është një mundësi shtese në përmbushjen e kërkesave dhe avancimin e vazhdueshëm të kritereve që dalin prej tij për një menaxhim me cilësor të mjedisit në punë, krahas sistemit të integruar të menaxhimit të cilësisë, mjedisit dhe sigurisë.

Me aktivitetet për aplikimin e sistemit të udhëheqjes me mjedisin, KOSTT ka filluar që në vitin 2009. Standardi Ndërkombëtar ISO 14001:2015 sot është standardi më i përparuar për

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 36 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

udhëheqjen me mjedisin, i cili është i zbatueshëm në secilën ndërmarrje e cila dëshiron ta aplikojë, mirëmbajë dhe pandërprerë ta përmirësojë sistemin e vet të udhëheqjes me mjedisin. Zbatimi i një qasjeje të tillë nga ana e ndërmarrjes, është proces vullnetar. Kujdesi i veçantë, mjedisit i kushtohet edhe gjatë implementimit të projekteve. Në procesin e planifikimit të projekteve varësisht nga kërkesat ligjore, bëhen studimet e ndikimeve në mjedis të objekteve energjetike, edhe pse veprimtaria e KOSTT-it nuk konsiderohet ndër veprimtaritë që janë me potencial të lartë për ndotjen e mjedisit.

Dispozita e rëndësishme e Standardit Ndërkombëtar ISO 14001:2015 përfshinë obligimin e kompanisë në politikën personale të udhëheqjes me mjedisin, me të cilën kompania përcakton strategjinë dhe qëllimet e veta në raport me mjedisin, duke realizuar synimet e veta në mënyrë që ato të jetësohen në praktikë. Me sistemin e udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë parashtrohen kritere të barabarta, brenda të cilave ka mundësi të planifikohen, zbatohen, verifikohen dhe të rishqyrtohen të gjitha ndikimet e mundshme në mjedis dhe masat e mbrojtjes së mjedisit në të gjitha segmentet e afarizmit në KOSTT.

Parimet themelore të lidhura me udhëheqjen e mjedisit përfshijnë rinjohjen e aspekteve dhe ndikimeve në mjedis në bazë të cilave parashtrohen synimet dhe programet, përcillen rezultatet e matshme të zbatimit të tyre, andaj në mënyrë periodike ndërmerren aktivitete për përmirësim permanent.

Me qëllim të kompensimit të shpyllëzimit përgjatë linjave të tensionit të lartë, për të mbajtur sigurinë dhe funksionimin normal të linjave, KOSTT planifikon në bashkëpunim me institucionet qendrore dhe lokale të përkrah mbjelljen e drunjëve dhe gjelbërimin e sipërfaqeve.

Nga certifikimi me sistemin e udhëheqjes me mjedisin dhe sigurinë, priten efekte pozitive, siç janë: përmirësimet e gjendjes në perimetrin mjedisor dhe të sigurisë vetanake, investimet më racionale në projektet e mbrojtjes së mjedisit dhe sigurisë, si dhe shumë efekte tjera të ngjashme. Nga ana tjetër, synohet një avancim në raport me institucionet kompetente, duke bërë ngritjen e përgjegjësisë dhe vetëdijes mbi mbrojtjen e mjedisit dhe të sigurisë në tërësi, si dhe duke përmirësuar pasqyrën afariste ndaj publikut të gjerë, gjë që i kontribuon përmbushjes së synimeve themelore afariste të KOSTT-it.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 37 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Krahas zhvillimit, rehabilitimit dhe modernizimit të teknologjisë në Sistemin e Transmetimit, është edhe sfida e vazhdueshme për parandalimin dhe menaxhimi i mbeturinave industriale që shkaktohen kryesisht nga rehabilitimi dhe modernizimi i teknologjisë në nënstacione dhe demontimi i stabilimneteve dhe pajisjeve elektroenergjtike, deponimi i përkohshme i tyre dhe kujdesi për një mjedis të shëndosh me thks të vecante nga materiet me rrezikshmëri më të lartë për njerzit dhe mjedisin. KOSTT është i përkushtua dhe do të angazhohet për menaxhimi të mbeturinave në përputhje me legjislacionin në fuqi, politikës për mbrojtje të mjedisit dhe standardit për sistemin e menaxhimit mjedisor.

KOSTT edhe gjatë vitit 2019 ka vazhduar realizimin e projektin për matjen e FEM (rrezatimeve jo jonizuese) derisa gjatë viti 2018 ka perfunduar projekti për matjen e ndotësve fiziko-kimik dhe kushteve mikroklimatike në vendin e punës në nënstacionet dhe linjat elektrike të tensionit të lartë, përfshirë edhe pjesë të caktuara në objektin e drejtorisë qendrore, si përkushtim për një mjedis të shëndosh dhe përmbushje të kërkesave ligjore sipas Ligjit për Sigurinë dhe Shëndet në Punë, Ligjit për Mbrojtje nga Zhurma dhe Ligjit për Mbrojtje nga Rrezatimi Jo-jonizues, Jonizues dhe Sigurinë Nukleare.

Me këtë qasje KOSTT-i si ndërmarrje publike bëhet anëtar i përhershëm, i vetëdijshëm dhe i përgjegjshëm i mjedisit në të cilin vepron si dhe përmes sistemit që aplikon, me qëllim që ta përparojë cilësinë e jetës në mjedisin e drejtpërdrejtë, si dhe atë në nivelin global.

9.0. PLANI INVESTIV

9.1. Plani Zhvillimor i Rrjetit të Transmetimit (PZHT)

Objektivi kryesor i Planit Pesëvjeçar Investues 2018-2022, në të cilin bazohet edhe ky Plan i Biznesit, është identifikimi i projekteve (investimi në linjat ajrore, kabllore, nënstacionet e tensionit të lartë), planifikimi i buxhetit, sigurimi i burimeve të financimit për projektet të cilat do të rrisin kapacitetin, besueshmërinë, krijimin e kushteve të sigurt operative sipas kriterit N-1, efikasitetin e operimit të rrjetit transmetues, me mbështetje të drejtpërdrejt për sigurinë e furnizimit me energji elektrike kualitative të konsumatorëve.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 38 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Bazuar në Planin Zhvillimor të Transmetimit (PZHT), KOSTT planifikon investimet për projektet kapitale sipas prioriteteve, respektivisht ndarjes në grupe të projekteve :

- Përforcimet në rrjetin e transmetimit ;
- Përkrahja e ngarkesës/nyjet e reja 110/10(20)kV
- Ri-vitalizimi i rrjetit të transmetimit
- Projektet përkrahëse për operimin e sistemit të transmetimit (menaxhim, kontroll, monitorim, matje, telekomunikim dhe TIK)
- Përkrahja e gjenerimit

Përgjithësisht, vlerësimet financiare të paraqitura janë bazuar nga përvoja, të fituara nga prodhuesit, çmimet e kontratave (bazuar në ofertat e fundit të pranuar për projektet e ngjashme në Kosovë), si dhe nga vlerësimet, studimet dhe raportet e tjera të bëra nga kompanitë konsultuese.

Objektivë e veçantë është investimi në Sistemin Transmetues, me qëllim të zhvillimit të rrjetit elektrik rajonal dhe Evropian, duke zvogëluar humbjet teknike në nivelin e lejuar sipas standardeve teknike ndërkombëtare.

Investimet në këto projekte drejtpërsëdrejti ndikojnë në:

- rritjen e kapaciteteve transmetuese nacionale dhe ndërkufitare duke eliminuar fytet e ngushta;
- menaxhimin më efikas të sistemit elektroenergjetik, duke zbatuar teknologji të avancuara të monitorimit dhe kontrollit;
- rritjen e sigurisë dhe besueshmërisë se sistemit transmetues;
- rritjen e saktësisë së matjeve komerciale, zvogëlimin e humbjeve teknike në rrjet;
- përmirësimin e profilit të tensionit që reflekton në kualitet të lartë të furnizimit me energji elektrike dhe mundësisë së përkrahjes së zhvillimit të gjithmbarshëm ekonomik dhe industrial të vendit;
- plotësimin e kriterit N-1 që kërkohet sipas kodit të rrjetit dhe ENTSO-E.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 39 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

9.2. Përshkrimi i disa projekteve më të rëndësishme

Grupi i projekteve që financohen nga buxheti i KOSTT

- **Kostoja fillestare e themelimit të tregut të përbashkët Kosovë –Shqipëri**

Themelimi i APEX -Albanian Power Exchange,ka një kosto fillestare për Zyra, IT, trajnim të stafit dhe të gjitha përgatitjet e nevojshme për të mundësuar operimin e APEX. Këto kosto nuk mbulohen nga tarifa që palët tregtare do të paguajnë për pjesëmarrje në APEX. (APEX) është e kërkuar sipas ENTSO-E.

Përfitimet:

1. Detyrimet ndërkombëtare – të dy shtetet janë të detyruara për aktivitete që çojnë në integritet rajonale të tregjeve - kjo si pjesë e implementimit të Modelit Evropian (EU Target Model) që është cekur në Samitin e Parisit që merret me projektin rajonal WB6 - themelimi i Bursës e lehtëson këtë detyrim.
2. Efikasiteti – me qëllim të plotësimit të kërkesave të tregut rajonal, çdo shtet duhet të ketë bursën e vet të energjisë, ndërsa duke themeluar një bursë të përbashkët, do të ketë kursime në administrim.
3. Likuiditeti dhe konkurrenca – për shkak të madhësisë së vogël të tregjeve, tregjet e ndara do të jenë më pak likuide se një treg i kombinuar si për nga numri, ashtu edhe për nga sasitë, do të rrisë likuiditetin.
4. Zhvillimet e tregut – Të dy tregjet bashkërisht duke qenë më shumë likuide pa kontrata afatgjate të shitblerjes dhe prokurimit të energjisë, do të siguronin një shkallë më të lartë të konkurrencës dhe benefitit për konsumatorët.
5. Tregtimi efikas ndër-kufitar – Përveç faktit që APEX do të përmirësojë tregtimin ndërmjet Kosovës dhe Shqipërisë edhe tregtimi ndërkufitar i lehtësuar me shtetet e tjera do të rrisë likuiditetin.
6. Resurse të reja të shërbimeve ndihmëse dhe balancimit – Me zhvillimet e reja dhe të pritura drejt tregtimit intraditor, do të rritet mundësia që shërbimet e TSO-së të ofrohen përmes mekanizmave të rinj, që do të përmirësonte efikasitetin dhe do të zvogëlonte kostot.

- **Përfshirja e nënstacioneve të reja në sistemin SCADA/EMS në QND dhe QEND**

Ndërtimi i nënstacioneve Drenasi 2, Mitrovica 2, Prishtina 6 , NS Fushë Kosova si dhe Rehabilitimi i nënstacionit Theranda, janë përfshire në kuadër të projekteve të financuar nga EBRD (kredi afatgjatë me kushte të volitshme). Në kuadër të kësaj pakete nuk ka qenë e

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 40 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

përfshirë edhe Integrimi i nënstacioneve të cekura në sistemin SCADA/EMS në Qendrën Nacionale Dispeçerike(QND) dhe Qendrën Emergjente Nacionale Dispeçerike(QEND).

Duke pasur parasysh se ndërtimi i nënstacioneve Drenasi 2, Mitrovica 2, Prishtina 6 dhe rehabilitimi i NS Theranda kanë përfunduar dhe tani shtrohet nevoja që ato të monitorohen dhe kontrollohen nga QND dhe QEND. Përfshirja e këtyre nënstacioneve në sistemin SCADA/EMS do të mundësojë operimin e sigurt dhe të besueshëm nga QND dhe QEND të sistemit të Transmetimit të Kosovës, do të mundësojë analizat afatgjatë, afatmesme si dhe ato në kohën reale si dhe të gjitha aktivitetet të parapara që duhet ti realizojë Operatori i Sistemit. Duke u bazuar në rëndësinë e Operimit dhe monitorimit të plotë të sistemit elektroenergjetik nga QND dhe QEND është siguruar siguruar buxheti për këtë qëllim si dhe është aprovuar nga ZRrE si shpenzim. Sipas planit, në vitin 2020 do të bëhet integrimi i këtyre nënstacioneve në sistemin SCADA/EMS.

- **Realizimi i funksionimit të pandërprerë të infrastrukturës së operimit të sigurt të sistemit të transmetimit në kohën reale të OS**

Pajisjet me të cilat disponon Qendra Nacionale Dispeçerike(QND), ndriçimi, dhe shpenzuesit të tjerë, furnizohen nga furnizimi i qytetit, nga KEDS. Gjatë këtij viti, në rrjetin e shpërndarjes me të cilin operon KEDS-i, kanë ndodhur disa avari (Zbrazjet e rrufës në afërsi të ndërtesës së KOSTT-it, lidhjet e shkurta me tokën e tj) të cilat e kanë pamundësuar furnizimin e QND me tension si dhe kanë shkaktuar ndërprerjen e dhunshme të të gjitha pajisjeve kompjuterike të cilat ndodhen në QND. Ky efekt është përcjellë në të gjithë Sektorët që ndodhen në të njëjtin nivel me QND dhe të cilat i japin shërbime QND si dhe OS, për t'i realizuar aktivitetet për operim të sigurt dhe të besueshëm të sistemit të Transmetimit të KOSTT-it. Duhet të cekim se këtë vit kemi pasur së paku 10 avari të tilla e të cilat kanë dëmtuar pajisjet të cilat kanë qenë të kyçura në fazën që ka pësuar avari.

Për të evituar rëniet e tilla, për të parandaluar dëmtimet e pajisjeve për shkak të këtyre rënieve, si dhe për të siguruar furnizimin e pa ndërprerë me tension të QND dhe shërbimeve që veprojnë në Operim të Sistemit(OS) së bashku me QND, KOSTT ka paraparë të furnizohet me një UPS profesional e të dedikuar për furnizim të pajisjeve kompjuterike, që do të punojë pa ndërprerë, pa marrë parasysh avaritë që vijnë jashtë tij.

- **Furnizim me harduer TIK**

Buxheti për harduer për vitin 2020, krahasuar me vityet tjera është më i lartë se për shkak se këtë vit parashihet edhe migrimi i sistemeve operative në nivel të përdoruesve fundorë, e me këtë edhe rritet nevoja për blerje të PC-ve me performanca më të mira.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 41 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Ngritja e nivelit të sistemeve operative të përdoruesve fundorë në sistemet operative aktuale dhe të fundit për të cilat prodhuesit ofrojnë përkrahje të vazhdueshme, kërkon njëkohësisht edhe ngritje të kapaciteteve harduerike si në aspektin e paisjeve fundore (PC-ve) poashtu edhe në aspektin e ngritjes së infrastrukturës serverike.

Një ndryshim dhe migrim i të gjitha sistemeve operative dhe paisjeve fundore, do të përcillet poashtu me një planifikim të qartë për zëvendësimin poashtu të infrastrukturës së serverëve, ku në fazën e parë mendohet të fillohet me zhvillimin e qendrës së serverëve përmes Blade Serverëve, së paku me një shasi fillestare, e cila me një numër të caktuar të serverëve do të fillojë zëvendësimin e serverëve që janë amortizuar më së shumti. Përparësitë e përdorimit të Blade Serverëve janë të shumta, sepse së pari ato përbëhen nga një shasi e përbashkët, e cila ofron një infrastrukturë të përbashkët për të gjithë serverët duke ofruar furnizimin me energji elektrike, me menaxhim të dyfishtë dhe me redundancë të plotë, duke ofruar kyqjen në rrjet përmes blade switch-it, i cili lidh serverët dhe rrjetin në forma të ndryshme dhe me përkrahje të teknikave të ndryshme, deri te ato virtualet, menaxhim të hapësirës për serverët, ku një hapësirë mjaft e vogël mund të akomodojë pothuajse dyfishin e serverëve konvencionalë, qofshin ata edhe me vetëm një njësi në rack kabinet.

- **Rregullimi i Dhomës së Serverëve sipas Standardave**

KOSTT është përgjegjës për planifikim, zhvillim, mirëmbajtje dhe operim të sistemit të transmisionit të energjisë elektrike në Kosovë dhe për këtë qëllim ka të instaluar sisteme të mbikëqyrjes dhe kontrollit të pajisjeve primare të rrjetit të transmisionit. KOSTT, gjithashtu në vazhdimësi është kujdesur që të siguroj funksionim të plotë të proceseve të afarizmit të KOSTT-it në pajtim me kërkesat ligjore dhe praktikat më të mira profesionale, dhe për këto qëllim janë instaluar edhe paisje dhe aplikacione të tjera që përkrahin punët e përditshme të ndërmarrjes. Këto pajisje janë të prodhuesve të ndryshëm varësisht nga dedikimi dhe projekti me të cilin janë furnizuar. Po ashtu, duhet të theksohet se arkitektura, sistemet operative etj, janë të ndryshme, përderisa ka sisteme të virtualizuara në Oracle VM, Microsoft Hypervisor, poashtu ka sisteme të cilat të gjithë punën e bazojnë në sistemet e Microsoft, Oracle apo Red Hat Linux.

Sistemet ekzistuese janë të ndara në kabinete të ndryshme, në hapësira të ndryshme dhe në shumë raste edhe në rrjete fizike të ndryshme.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 42 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Duke analizuar peshën e sigurisë dhe rëndësisë së këtyre sistemeve për KOSTT, si dhe duke pas parasysh që ne kushtet aktuale të funksionimit të këtyre sistemeve nuk plotësohen kushtet për siguri të informacionit dhe për certifikim me standardin ISO 27001, gjë që KOSTT e ka vendosur në Objektivat Strategjike të këtij pesëvjeçari, është më se e nevojshme që të ndërtojmë një Qendër të Integruar të Serverëve, e cila do të akomodonte të gjitha sistemet aktuale edhe poashtu do të ofrojë mundësi për rritje të kapaciteteve deri në dyfishim të tyre.

Qendra e integruar e serverëve do të përmbushë të gjitha standardet ndërkombëtare të cilësisë dhe sigurisë duke përfshirë të gjitha sistemet përkrahëse si klimatizimin, sistemet e mbikqyrjes dhe alarmimit, sistemin e shuarjes së zjarrit si dhe instalimet elektrike, të parapërgaditura për dyfishin e kapacitetit ekzistues.

▪ **Rregullimi i Dhomës së Serverëve – Qendra Emergjente**

Duke marrë parasysh nivelin e sigurisë dhe performancës që KOSTT duhet të ofrojë gjatë dhënies së shërbimeve, është vlerësuar se ndërtimi i një Dhome Rezervë të Serverëve (Qendër Emergjente), duhet të jetë një nga prioritetet më të larta, me çrast përveç infrastrukturës fizike, do të mundësohej që sistemet bazë dhe sidomos ato më krucialet të duplikohen në Qendrën Emergjente dhe si të tilla të mund të jenë në shërbim për KOSTT në raste të ndryshme, si :

- Emergjenca Kombëtare
- Forca të ndryshme madhore
- Faza të ndryshme të migrimeve dhe testimeve në Qendrën Kryesore

▪ **Furnizimi me pjesë rezervë për linja, elemente varrëse dhe shtrënguese OPGW , joint box dhe pajisje tjera përcjellëse**

Furnizimin me pjesë rezerve për linja që përfshin furnizimi me izolatorë, kleme presuese dhe rrymore, materialeve varëse dhe shtrënguese, veglave për punë dhe pjesëve tjera për nevojat e KOSTT, synon rritjen e sigurisë së sistemit transmetues në atë mënyrë që siguron kthimin në punë të elementeve të dëmtuara në afat sa më të shkurtër duke optimizuar kohën e procedurave dhe afateve kohore, mundësinë e dështimit të procedurave si dhe pengesave tjera të natyrave të ndryshme .

KOSTT është obligues që të furnizoj me pajisje rezervë me qëllim që të :

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 43 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

- Parandalojë prishjet në sistemin 110/220/400 kV që do të paraqiteshin si pasojë e dukurive atmosferike
- Ndërrimin e pajisjeve të dëmtuara apo të prishura për shkaqe teknike
- Sigurojë funksionimin normal të linjave në zonën më aktive të mbitensioneve në zonat e caktuara në hartën keronautike.
- Realizimi i planit të mirëmbajtjes dhe riparimit të linjave përgjatë viteve 2018-2022
- Rritja e sigurisë në punë për stafin i cili punon në punë në lartësi.
- Veprim i shpejt në rastet urgjente

Implementimi i këtij projekti do të kontribuojë në ngritjen e sigurisë dhe besueshmërisë së sistemit transmetues, në kualitetin e energjisë elektrike, minimizimin e jo furnizimit të konsumatorit me energji elektrike, në shpejtësinë e eliminimit të prishjeve etj.

- **Renovimi i ndërtesave Komanduese në nënstacionet e sistemit të transmetimit: 1. NS Deçani, NS Lipjani, 2. NS Burim, NS Viti; 3. NS Pr3 , NS PZ3; 4. NS Gjakova 2, NS Besiana dhe 5. NS Vitia, Gjakova 1,**

Duke u bazuar në përmirësimin e vazhdueshëm të kushteve të punës në të gjitha objektet e KOSTT, si dhe në eficiencën e energjisë, në këto objekte janë paraparë projektet për renovimin e NS-ve të cilat kanë dritaret e vjetruara nga profilet metalike dhe qelq jo termik, dyer të vjetra, tualete të vjetruara, si dhe fasadë e cila nuk është e izoluar termikisht. Për këtë qëllim janë paraparë renovimet e Ndërtesave Komanduese duke i klasifikuar sipas prioriteteve. Në vitin 2019 është realizuar renovimi i ndërtesave komanduese në NS Istog , NS Lipjani, NS Deçani, NS Prizreni 3 dhe NS Prishtina1

Në vitin 2020 është planifikuar renovimi i ndërtesës komanduese në NS Besiana, duke e vlerësuar si prioritet krahasuar me gjendjen e ndërtesave komanduese në nënstacionet NS Prishtina 3, NS Gjakova 2 dhe NS Prishtina 4. KOSTT do të vazhdoj edhe me renovimin e ndërtesave komanduese të theksuara nëse kërkesa për investime kapitale në vitin 2020, do të miratohet nga ana e ZRRE.

Rrethojat ekzistuese në NS Theranda, SSH Drenas, NS Vitia dhe NS Istogu janë të vjetruara dhe të koroduara me dyer që shpesh nuk janë funksionale dhe nuk janë në harmoni me nivelin e sigurisë që cili kërkohet për NS-të e KOSTT-it. Duke konsideruar me prioritet të lartë çështjen e sigurisë fizike në nënstacionet e KOSTT, në procesin e shqyrtimit për të hyrat e lejuara maksimale, KOSTT do të paraqet kërkesën të ZRrE për investime kapitale në vitin 2020, në mënyrë që të mund të bëjë realizimin e projekteve për ndërtimin/renovimin e rrethojave të nënstacioneve, ndriçimit të rrethojës si dhe monitorimit të hyrjeve në NS. Duke konsideruar

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 44 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

me prioritet të lartë çështjen e sigurisë fizike në nënstacionet e KOSTT, në procesin e shqyrtimit për të hyrat e lejuara maksimale, KOSTT do të paraqet kërkesën të ZRrE për investime kapitale në vitin 2020, në mënyrë që të mund të bëjë realizimin e projekteve për ndërtimin/renovimin e rrethojave të nënstacioneve

Kompletimi i infrastrukturës dhe kyçjeve të ujësjellësit dhe kanalizimit në rrjet të qytetit aty ku ekziston mundësia, është obligim i KOSTT në aspektin mjedisor. KOSTT do të bashkëpunojë me organet Komunale në realizimin e këtyre kyçjeve për të gjitha objektet. Gjatë vitit 2019 janë realizuar kyçjet e ujërave të zeza për NS e rajonit të Prizrenit /Prizreni 1, Prizreni 2, Prizreni 3, NS Vitia dhe NS Ferizaji 1. Ndërsa në vitin 2020 parashihet kyçja e ujërave të zeza për NS Skenderaj dhe NS Gjilani 5, ndërsa për NS Kosova A lidhja e re e ujit. .

Projektet në përkrahje të ngarkesës – bashkëfinancim BERZH/KOSTT(vazhdimësi)

Projektet e ngarkesës të financuara të financuara në formë të kredisë nga BERZH (EBRD) dhe një pjesë nga vetëfinancimi i KOSTT-it kryesisht kanë përfunduar në vitin 2019, por mbetet vetëm një pjesë nga LOT 3 e cila do të përfundojë në vitin 2020. Arsyeja e vonësive është kryesisht shpronësimi i tokave, pra vonesat e shkaktura nga pala e tretë .

Paket Projekti LOT 3 – Linjat transmetuese dhe kabllot nëntokësore 110kV

Furnizimi ndërtimi dhe instalimi :

- ***Ndërtimi i linjës nëntokësore të dyfishtë - kabllore 110kV prej NS Fushë Kosova deri te pika kyçëse , linja ajrore 110kV ;***
- ***Ndërtimi i linjës së re të njëfishtë 110kV në mes të NS Rahoveci dhe NS Theranda***

9.3. Projektet e reja

- **Projekti :Ndërtimi i NS 110/35/10(20) kV Ferizaji 3(NS Kastrioti) me linjat 110kV ,**

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 45 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Bazuar në planin zhvillimor i rrjetit të transmetimit 2018-2027, i cili paraqet planin zhvillimor për periudhën dhjetëvjeçare ka paraparë ndërtimin e nënstacionit të ri 1100/35/10(20)kV Ferizaj 3 si prioritet për përkrahjen e ngarkesës. Projekti do të financohet nga Buxheti i KOSTT.

Faktorët kryesor që kanë inicuar ndërtimin e nënstacionit të dytë 110 kV në Komunën e Ferizajit janë:

- Ngritja me shkallë të lartë e kërkesës për energji elektrike si rrjedhojë e shtimit të bizneseve dhe ndërtimit;
- Rrezikimi i sigurisë së furnizimit të konsumatorëve;
- Niveli i lartë i ngarkimit të nënstacionit NS Bibaj si rrjedhojë e furnizimit të konsumatorëve të Kaçanikut dhe Shtërpçë, Brezovicë;
- Kriteri i pa plotësuar N-1 në transformim.

Ferizaj konsiderohet njëri nga rajonet me zhvillim të hovshëm të bizneseve dhe industrisë së vogël me një krahasim pothuajse të ngjashëm me rajonin e Prishtinës, Prizrenit dhe Pejës. Furnizimi i pikave shpërndarëse me vetëm një nënstacion 110 kV nuk garanton siguri të furnizimit dhe si i tillë krijon pengesa në zhvillimin ekonomik të Komunës së Ferizajit me rrethinë duke përfshirë Shtërpçën, Brezovicën dhe Kaçanikun

Ndërtimi i nënstacionit të ri 110/35/10(20)kV do të ndikoj në shpërndarjen e rrjedhave të fuqisë nga NS Bibaj në nënstacionin e ri, duke evituar rrezikun e rënies së transformatorëve dhe shkaktimin e sasive të mëdha të energjisë së padërguar tek konsumatorët, me efekt negativ për bizneset, industrinë dhe qytetarët.

Nënstacionit i ri 110/35/10(20) kV Ferizaji 3 - Kastrioti i cili do të jetë i tipit GIS (Gas Insulated Switchgear) me zbarra të njëfishta: një transformator 40MVA - 40/40/40 MVA (YNyn0D5); pesë (5) fusha; dy fusha matëse; fushë lidhëse; AC/DC sistemin; fushat 35kV dhe 10 (20)kV; sistemin kontrollues dhe mbrojtës; punët ndërtimore.

Përfitimet e pritshme nga projekti janë:

- Furnizimi i besueshëm dhe kualitativ i konsumit të Ferizajit dhe rrethinës;
- Shkarkimi i transformatorëve në NS Bibaj;
- Reduktimi i humbjeve teknike në rrjetin e shpërndarjes
- Reduktimi i sasive të mëdha të energjisë së padërguar të konsumatorit si rrjedhojë e eliminimit të fyteve të ngushta në rrjetin e shpërndarjes

Projekti planifikohet të përfundojë në çerekun e katërt të vitit 2021.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 46 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

▪ **“ Përmirësimi i rrjetit të transmetimit faza e VI dhe VII “**

Faza VI dhe VII e projekteve të reja, është definuar me KfW dhe si të tilla synojnë vazhdimin e përforcimit të rrjetit të transmetimit si dhe përkrahjen e zhvillimit të ngarkesës, me qëllim të ngritjes së sigurisë së transmetimit të energjisë elektrike deri te konsumi, në domenin afatgjatë kohorë duke plotësuar kriteret teknike që kërkohen në Kodin e Rrjetit. Në vijim janë paraqitur arsyet dhe ndikimet e projekteve të reja të fazës VI dhe VII. Janë zhvilluar të gjitha marrëveshjet me bankën KfW dhe pritet aprovimi i kredisë nga Kuvendit i Kosovës, konform ligjeve në fuqi. Për paket projektet e fazës së VI dhe VII për të cilat KOSTT është në diskutim me KfW dhe Qeverinë pritet fillimi i fazës fillestare , arritja e marrëveshtjes me kompaninë për shërbime konsulentë për përgaditjen e Termave të Referencës dhe Specifikimeve teknike për projektet e mëposhtme :

- Paket Projekti (T&D/DRAGASH):NS Dragashi dhe linja 110 kV NS Kukës-NS Dragash-NS Prizren 2

- **Projektet (T&D/TR_LIPJ,KLINA,GJIL5): Transformator i dytë në NS Klina**
- Paket Projekti i TS 110/10(20) kV-Fushë Kosovë(EBRD dhe KfW)
- Paket Projekti i TS 110/10(20) kV-Malishevë
- Ri-vitalizimi i linjës 110 kV, NS Prizren 1 - NS Prizren 3
- Linja e re 110 kV NS Prizren 1 - NS Prizren 2
- Transformatori i dytë 40MVA në NS 110/10(20)kV Gjilani 5
- Zëvendësim i transformatorit në NS 110/10kV Gjakova 1 (40MVA)
- Zëvendësim i transformatorit në NS 110/10kV Decani (40MVA)
- Punët opsionale phase IV dhe V dhe Revitalizimi i pajisjeve TL NS. Klinë dhe NS. Burim

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 47 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

9.4. Investimet kapitale sipas burimeve të financimit për vitin 2020

Buxheti 2020 në KOSTT - investimet kapitale					Buxheti i planifikuar 2020	Burimet e Financimit		
Kodi buxhetor	Prioritet.	Emri i Projektit	Buxheti i planifikuar	Periudha e Kompletimit		Grant	Kredi	Kostt
023/9	1	LOT 1 : Ndërtimi I nënstacioneve 110/10(20) kV - EBRD TOTALI	19,614,981 €	Q2 2016-Q3 2019	209,420	0	209,420	0
		1. NS Prishtina 6 110 kV dhe HIS në NS Prishtina 4,	5,075,182 €					
		2. NS 110/10(20) Mitrovica 2	4,215,831 €					
		3. NS Drenasi 2 220/10(20) kV	6,139,157 €					

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 48 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

		4. Revitalizimi i pajisjeve TL në NS Therandë - HIS (EBRD) me shërbimet konsulente	4,184,810 €					
023/10	1	LOT 2 ; Transformatorët e fuqisë 40MVA për nënstacionet (EBRD) :	3,880,401 €	Q1 2016-Q3 2019	59,555	0	59,555	0
		1. NS Prishtina 6 dhe 110 kV HIS në NS Prishtina 4,	1,331,129 €					
		2. NS 110/10(20) Mitrovica 2 (EBRD)	1,120,886 €					
		3. NS Drenasi 220/10(20) kV	1,428,386 €					
023/11	1	LOT 3 -Linjat transmetuese (EBRD)	7,592,168 €	Q1 2016-Q3 2019	500,000	0	500,000	0
		1.Linja e dyfishtë kablllovice NS Prishtina 6 - NS Prishtina 4	2,593,584 €					
		2.Linja e dyfishtë kablllovice 110 kV NS Fushe Kosova,	1,347,211 €					

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 49 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

		3. Linja e dyfishtë 220 kV Drenasi 2,	779,511 €					
		4.Linja e dyfishtë kabllorike 110 kV Mitrovica2	1,518,817 €					
		5. Linja e re 110 kV NS Rahoveci - NS Theranda (EBRD)	1,424,123 €					
023/26		Shpronësim dhe servitut per projektet e BERZH	800,000 €	Q2 2017- Q2 2020	120,000	0	0	120,000
Projektet kfw - faza e VII (kfw kredi 12000000 +KOSTT 10000000 +646000)€ me dogana 023/115	1	Sherbimet konsulente faza e VI dhe VII - kfw (1,100,000)	1,100,000 €	Q1 2019- Q3 2022	220,000	0	220,000	0

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 50 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/140		Ndërtimi I NS 110/10(20) kV Ferizaji 3 (Kastriot) me linjat transmetuese	5,500,000 €	Q1 2019 -Q4 2021	165,000	0	0	165,000
SUB TOTAL 1			38,487,550 €		1,273,974	0	988,974	285,000
023/116	2	Kostoja fillestare e themelimit te tregut te perbashket Kosove Shqiperi (APEX)	325,000 €	Q1 2020-Q4 2020	325,000	0	0	325,000
023/117	1	Realizimi i funksionimit te panderprere te infrastruktures te operimit te sigurt te sistemit te transmisionit ne kohen reale te OS.	140,000 €	Q1 2020- Q4 2020	119,000	0	0	119,000
023/118	1	Përfshierja e nënstacioneve të reja në sistemin SCADA/EMS në QND dhe QEND	280,000 €	Q1 2019-Q4 2020	164,000	0	0	164,000
023/131	1	Furnizimi me pajisje per adoptim te SCADA / EMS dhe SCS	220,000 €	Q1 2020- Q4 2020	220,000	0	0	220,000
023/55	1	Furnizim me harduer në TIK	300,000 €	Q4 2018- Q4 2020	200,000	0	0	200,000
023/120	2	Rregullimi i dhomës së serverëve sipas standardeve	500,000 €	Q1 2019- Q4 2020	425,000	0	0	425,000

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 51 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/136	2	Migrimi drejt sistemeve të avancuara telekomunikuese	1,650,000 €	Q1 2020- Q4 2022	130,000	0	0	130,000
023/121	1	Renovimi i ndërtesave Komanduese ne:1. NS Deçani,NS Lipjani, 2.NS Burim,NS Viti; 3.NS Pr3 ,NS PZ3; 4.NS Gjakova 2,NS Besiana dhe 5. NS Vitia, Gjakova 1,	120,000 €	Q1 2018- Q3 2020	20,000	0	0	20,000
023/113	1	Punimi i kyçjeve në rrjet të qytetit të ujit dhe kanalizimit në NS./NS Prizreni 1, NS Prizreni 2, NS Prizreni 3, NS Lipjani,	120,000 €	Q1 2018- Q1 2022	60,000	0	0	60,000
023/125	1	Furnizimi me pjesë rezerv per linja, elemente vjerrese dhe shtrenguese , OPGW , joint box dhe pajisje tjera përcjellëse	1,000,000 €	Q1 2018-Q4 2022	200,000	0	0	200,000
023/126	1	Furnizimi me pjesë rezervë për Nënstacione	900,000 €	Q1 2018- Q1 2022	250,000	0	0	250,000
023/129	1	Përshtatja (adaptimi) e softuerit NEPLAN për CIM format (Upgrade of NEPLAN software for CIM format)	72,673 €	Q3 2019- Q4 2020	62,000	0	0	62,000
023/132	1	NS Prishtina 4- Rehabilitimi i Hargjimit vetjak,Ormaneve AC/DC, Kablllove	150,000 €	Q1 2020 -Q4 2020	150,000	0	0	150,000

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 52 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/141	1	Ndërtimi i infrastrukturës së Sigurisë së Lartë në Selinë Qendrore	200,000 €	Q1 2020 -Q4 2020	200,000	0	0	200,000
023/143	1	Furnizimi dhe instalimi I UPS ne Selinë Qendrore KOSTT	160,000 €	Q1 2020- Q3 2020	160,000	0	0	160,000
Sub Totali 2			5,915,000 €		2,473,000	0	0	2,473,000
Totali (sub totali 1 + sub Totali 2)			44,402,550 €		3,746,974	0	988,974	2,758,000
Kërkesat e reja për projekte kapitale								
023/144	1	Ndërrimi i Sistemit ekzistues SCADA\EMS në QND dhe QNDE	3,000,000 €	Q1 2020- Q2 2021	180,000	0	0	180,000
023/145	2	Ndërrimi i Ndarësave 110kV dhe Qarqeve Sekondare ne NS Deçani dhe NS Prishtina 2	320,000 €	Q1-Q4 2020	320,000			320,000
023/146	1	Licensa te Microsoftit dhe migrimi i sistemit te TIK	410,000 €	Q1-Q4 2020	410,000			410,000
023/147	1	Rregullimi i Dhomes Rezerve te Servereve, Qendra Emergjente	300,000 €	Q1-Q3 2020	45,000			45,000

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 53 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

023/148	1	Licenca për NGFW. Licenca për arkivim të email-ave - Barracuda. Vazhdimi i licencave për antivirus.	75,500 €	Q1-Q4 2020	75,500		75,500
023/150		Furnizimi dhe montimi i shenjave per sinjalizim te linjave sipas kerkese se Aviacionit Civil	400,000 €	Q3 2020-Q3 2024	100,000		100,000
023/151		Renovimi i ndërtesave Komanduese në: NS Gjakova 2, Prishtina 3, Prishtina 4	150,000 €	Q1-Q4 2020	150,000		150,000
023/152		Renovimi i rrethojave ne :NS Theranda, NS Burim , NS Vitia, NS Drenas (SSH)	150,000 €	Q1-Q4 2020	190,000		190,000
023/153		Punimi i depos së mbyllur në Obiliq	150,000 €	Q1-Q4 2020	150,000		150,000
		Gjithsej kërkesa të reja:	4,955,500 €		1,580,500		1,580,500
		TOTALI:	49,358,050 €		5,327,474	0	988,974
							4,338,500

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI- 012
	<i>ver. 1.0</i>	<i>faqe 54 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori: Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

**Gjithësejt investimet kapitale për buxhetin e vitit
2020**

Burimet e financimit	Buxheti 2019	Buxheti 2020
Grantet	0	0
Kredi	7,158,212	988,974
Investimet kapitale të financuara nga KOSTT	3,949,773	4,338,500
TOTALI:	11,107,985	5,327,474

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 55 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

10.0. PLANIFIKIMI FINANCIAR

Bordi i Zyres së Rregullatorit për Energji (ZRRë), me datë 24 Shtator 2018, në përputhje me Metodologjinë për Përcaktimin e Tarifave dhe Bilancin Vjetor të Energjisë Elektrike, ka lëshuar Vendimin nr.V1028_2018 për të hyrat maksimale të lejuara për KOSTT për tarifat e rregulluara për periudhën e dytë tarifore 2018-2022.

Me që të hyrat e lejuara maksimale të KOSTT-it për vitin 2020 aprovohen në prill 2020, planifikimi i buxhetit për vitin 2020, është i bazuar në të hyrat indikativë për vitin 2020, të përcaktuara në Vlerësimin përfundimtar të ZRRë-së për periudhën e dytë tarifore 2018-2022.

Pas aprovimit të tarifave për vitin 2020 nga ana e ZRRë-së, ky Buxhet do të rishikohet.

Të dhënat financiare mbi të cilat është bazuar planifikimi i Buxhetit 2020, janë në pajtueshmëri me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit, si dhe me ligjet në fuqi në Republikën e Kosovës.

Sipas Bilancit Vjetor të Energjisë Elektrike për vitin 2020, prodhimi i energjisë elektrike i cili hyn në rrjetin e transmetimit e prodhuar nga TC Kosova A, TC Kosova B, HC Ujmani, HC-Kaskada e Lumbardhit dhe Parku i erës Kitka për vitin 2020, është planifikuar të jetë **4,792.5 GWh**. Ndërsa, prodhimi i tërë nacional, duke përfshirë edhe HC të kyçura në Shpërndarje dhe gjeneratorët me erë dhe me panele diellore, planifikohet të jetë **4,946.1 GWh⁹**.

Të hyrat maksimale indikative për vitin tarifor 2020, në kuadër të të hyrave të lejuara nga ZRRë për periudhën 2018-2022, janë **29,970 m€**, ku nuk janë përfshirë të hyrat për burimet e ripërtëritshme. Për vitin 2020, të hyrat indikative, përfshirë edhe të hyrat e planifikuara për burimet e ripërtëritshme, janë **48,183 m €**.

Përveç të hyrave nga tarifa, KOSTT ka planifikuar edhe të hyrat tjera në vlerë prej **11,344 m €**, që së bashku me të hyrat nga tarifa, arrijnë vlerën prej **59,527 m €**, e që paraqesin të hyrat totale të planifikura për vitin 2020.

⁹ KOSTT, Bilanci Vjetor i Energjisë Elektrike 2020, fq.7

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 56 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

STRUKTURA DHE VLERA E TË HYRAVE PËR VITIN 2020

Struktura dhe vlera e të hyrave nga tarifa për vitin 2020

(në 000 €)

	Buxheti 2019	Buxheti 2020
- Të hyrat nga ngarkesa e shfrytëzimit të sis 400/220kV	521	458
- të hyrat nga ngarkesa e shfrytëzimit të sistemit 110 kV	23,168	20,417
- të hyrat nga operimi i sistemit	13,241	12,001
- të hyrat nga operimi i tregut	385	354
- të hyrat për Burimet e Ripërtërit	12,590	14,955
Gjithsej:	49,906	48,183

Të hyrat tjera

Buxheti 2019

Buxheti 2020

- Të hyrat tjera operative ¹⁰	230	250
- Të hyrat nga interesi	96	190
- të hyrat per humbje nga pershtatjet	3,569	3,329
- Të hyrat nga tranziti	1,022	720
- Te hyrat nga grantet per sherbime (cap.b.)	19	0
- Të hyrat e shtyera (amortizimi i granteve)	6,855	6,855
Gjithsej të hyrat:	61,697	59,527

¹⁰ Të hyrat nga fijet optike, skrapit, daljet në teren, qiratë, etj

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 57 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Shpenzimet operative

Të hyrat e lejuara do të shërbejnë për mbulimin e shpenzimeve operative dhe kostove të kapitalit.

Shpenzimet e blerjes së energjisë për humbjet në rrjetin e transmetimit dhe shërbimet ndihmëse- Sipas Rregullave të Tregut dhe Metodologjisë së Tarifave, të hyrat e lejuara për shpenzimet e blerjes së energjisë përfshijnë humbjet në transmision dhe shpenzimet e shërbimeve ndihmëse të cilat KOSTT-i duhet t’ia kompensojë Furnizuesit dhe ofruesve të shërbimeve ndihmëse.

Humbjet në transmetim - Sipas Bilancit Vjetor të Energjisë Elektrike për vitin 2020, planifikohen humbjet në bartje në sasi prej **110.6 Gwh**. Të planifikuarapër vitin kalendarik 2020, janë **5,150 m €**.

Shpenzimet e stafit - Shpenzimet e planifikuara të stafit janë **5,430 m**, për 360 punëtorë.

Mirëmbajtja - Një pjesë e madhe e shpenzimeve operative ka të bëjë me shpenzimet e mirëmbajtjes, që janë në vlerën prej **1,090 m €**.

Shpenzimet tjera operative - Kjo kategori e shpenzimeve përfshinë shpenzimet e përgjithshme, të domosdoshme për kryerjen e aktiviteteve të KOSTT-it, dhe për këtë kategori janë planifikuar **1,746m €**.

Kategoritë e këtyre shpenzimeve janë: shpenzimet komunale, trajnimet, auditimi i pasqyrave financiare, telefonia fikse dhe mobile, derivatet, ngrohja, uji dhe kanalizimi, energjia elektrike, marketingu, sigurimi shëndetësor i punëtorëve, sigurimi fizik i objekteve, etj.

Shpenzimet tjera - në vlerë prej **2,328 m €**, ku janë përfshirë shpenzimet e interesit për kredi dhe shpenzimet e transitit.

Shpenzimet e shërbimeve ndihmëse - të lejuara nga ZrRE për vitin tarifar janë në vlerën prej **2,733 m €**.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 58 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

PASQYRA E PLANIFIKUAR E FITIMIT/HUMBJES PËR VITIN 2020

000€

	Buxheti 2019	Buxheti 2020
TË HYRAT		
TË HYRAT OPERATIVE		
Të hyrat nga rrjeti 220 /400 kV	521	458
Të hyrat nga rrjeti 110 kV	23,168	20,417
Të hyrat nga sistemi i operimit	13,241	12,001
Të hyrat nga operatori i tregut	385	354
Te hyrat per Burimet e Ripërtriteshme	12,590	14,955
Te hyrat nga tarifat	49,906	48,183
Të hyrat tjera operative	230	250
Te hyrat per humbje të përshtatura me KEK	3,569	3,329
Të hyrat nga interesi	96	190
Të hyrat nga tranziti	1,022	720
Te hyrat nga grantet per shërbime (cap. b)	19	0
Të hyrat e shtyera	6,855	6,855
GHITHËSEJT TË HYRAT	61,697	59,527
Shpenzimet operative		
1 Mirëmbajtja	832	1,090
2 Shpenzimet e stafit	5,549	5,430
2.1. Pagat	5,099	4,940
2.2. Kontrata në vepër	90	120
2.3 Performanca e planifikuar	360	370
3 Shpenzimet tjera operative	1,590	1,746
4 Shërbimet ndihmëse	1,997	2,733
5 Humbjet në bartje	5,194	5,150
6 Shpenzimet e tranzitit	1,022	720
7 Shpenzimet e konsulencesn (cap. b)	19	0
8 Interesi i kredisë	1,010	1,608
9 Shpenzimet per Burimet e Ripërtriteshme	12,590	14,955
Gjithësejt :	29,803	33,432
Fitimi para amortizimit	31,894	26,095
Amortizimi	16,100	16,500
Fitimi / Humbja para tatimit	15,794	9,595

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 59 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Parashikimi i rrjedhës së parasë së gatshme 2020

000 euro

Flukset operacionale të parasë së gatshme	161
Pranimet nga blerësit	49,153
Pagesat e furnitorëve	(43,563)
Pagesat ndaj punëtorëve	(5,430)
Flukset investime të parasë së gatshme	190
Interesi i arkëtuar	190
Flukset financiare të parasë së gatshme	(5,473)
Marrjet nga kreditë	2,149
Ripagimi i kredive	(6,014)
Pagesa e interesit për kredi	(1,608)
Grantet e pranuar	
Rrjedha e parasë së gatshme për periudhën	(5,122)
Balanca fillestare	39,000
Balanca në fund	33,878

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 60 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.0 QËNDRUESHMËRIA AFARISTE

11. 1. Personeli

Numri i lejuar i punëtorëve nga ZRrE për vitin 2020 është 381 të punësuar.

Ky numër i punëtorëve është i projektuar dhe bazuar në objektivat strategjike dhe në ngritjen e kapaciteteve operative të KOSTT. KOSTT është duke implementuar shumë projekte dhe me përfundimin e tyre, paraqitet nevoja e operimit me këto kapacitete të reja. Gjithashtu, kërkesat për punëtorë ndërlidhen edhe me rritjen e obligimeve në raport me ENTSO-E, numrin e NS-ve të cilat operohen nga KOSTT duke i marr parasysh edhe kërkesat për një numër më të madh të punëtorëve për mirëmbajtjen e NS 110 kV si dhe nevojat të ndërlidhura me zhvillimet tjera të KOSTT.

Zhvillimi i BNJ në KOSTT në përgjithësi është i orientuar në harmoni me strategjinë e kompanisë. Duke marrë parasysh këtë, KOSTT ka krijuar politikat dhe procedurat për të siguruar se stafi mund të kontribuojë sa më efektshëm, për të arritur objektivat e vendosura. Këto politika mbulojnë planifikimin e BNJ, rekrutimin dhe selektimin, trajnimin dhe zhvillimin e aftësive, menaxhimin e performancës, menaxhimin e shpërblimit dhe barazinë gjinore, zhvillimin e karrierës dhe menaxhimin e talentëve, krijimin e një ambienti të sigurt dhe të shëndeshëm për punë dhe përfshirjen e minoriteteve/pakicës, si dhe politikat tjera të Teknologjisë së Informacionit por edhe të menaxhimit të objekteve. Duke i marrë parasysh ndryshimet në legjislacionet përkatëse por edhe ndryshimet e brendshme si dhe nevojat strategjike të KOSTT këto politika të aprovuara rishikohen permanent. Gjithashtu krahas rishikimit të politikave bëhet edhe rishikimi i procedurave dhe dokumenteve tjera relevante në harmoni me këto kërkesa.

Për zhvillim me efikas të menaxhimit të BNJ dhe shfrytëzimit të teknologjive më të reja të TI gjatë vitit 2019 është bërë kalimi nga modulet e vjetra CAS_HR dhe CAS_Paga në aplikacionin e ri HeRa i cili ka sistemin për menaxhimin e BNJ dhe sistemin e pagave. Ky aplikacion është në ndërlidhje edhe me modulet tjera të teknologjisë së informacionit në KOSTT dhe do të zhvillohet edhe më tutje gjatë viti 2020.

KOSTT ka implementuar edhe aplikacionin për menaxhimin elektronik të dosjeve të punëtorëve, i cili ka mundësuar punë më të lehtë me dosjet e personelit në mënyrë të organizuar sipas standardeve dhe politikave të vendosura me mundësitë e integritit edhe me

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 61 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

sistemin e burimeve njerëzore, duke i mundur personelit qasjen e tyre në dosjet e tyre personale. Ky aplikacion dhe aplikacionet tjera do të zhvillohen në të ardhmen varësisht prej nevojave, kërkesave dhe zhvillimeve të reja.

11.2. Implementimi dhe matja e performancës

Implementimi i Planit të Biznesit do të përfshij tri (3) elemente kryesore:

- *Vendosja e objektivave dhe identifikimi i veprimeve për çdo departament funksional.* Secili departament ka përgatitur një plan operativ bazuar në objektivat e Planit të Biznesit pesëvjeçar dhe planet e veçanta vjetore si ekstrakte dhe vendosjen e objektivave për departamentin dhe veprimet e nevojshme për t'i arritur ato. Vendosja e objektivave do të përcillet për çdo vit pasues.
- *Vendosja e buxhetit vjetor për KOSTT-in dhe për çdo departament.* Plani i Biznesit do të vendos kontekstin strategjik për buxhetin dhe themelon një bazë për të shfrytëzuar burimet financiare dhe fuqinë punëtore.
- *Monitorimi i performancës ndaj objektivave dhe buxhetit.* Monitorimi i rregullt i performancës në raport me planin, buxhetin, kohën e realizimit dhe qëllimet e vendosura përmes një sistemi të menaxhimit të performancës, është një çështje esenciale. Ky monitorim do të zbatohet përmes raportimit të rregullt të menaxhimit.

Sistemi për menaxhimin e performancës do të bazohet në treguesit e vendosur për objektivat strategjike. Procesi i vlerësimit do të kryhet për periudhë vjetore (1 herë në vit).

Procesi i menaxhimit të performancës shtrihet edhe lart – poshtë duke përfshirë edhe stafin, por gjithashtu ky proces i menaxhimit të performancës do të zhvillohet dhe përmirësohet më tutje në harmoni me zhvillimet dhe kërkesat e reja

Varsisht nga zhvillimet, procesi i menaxhimit dhe realizimit të performancës mund të ndërlihet edhe me Ligjin për paga në sektorin publik.

Gjatë vitit 2019 është përgatitur dhe finalizuar Politika për Menaxhimin e Talenteve në KOSTT.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 62 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.3. Zhvillimi i kapaciteteve

Në bazë të analizës së nevojave për trajnime, do të hartohet një plan i trajnimeve i cili do të merret në konsiderim gjatë implementimit të trajnimeve. Trajnimet do të fokusohen konform nevojave dhe do të mbulojnë të gjitha trajnimet e nevojshme për një ngritje profesionale, efiçente dhe të sigurt në punë.

Shkathtësitë dhe zhvillimi i stafit është një nga prioritetet e KOSTT si synim për realizimin e objektivave dhe arritjen e caqeve të përcaktuar brenda Planit të Biznesit. Në kuadër të kësaj, KOSTT do të promovojë politikat për zhvillimin e talentëve të rinjë, duke rishqyrtuar politikat e rekrutimit, bashkëpunimin me institucionet e arsimit të lartë dhe institucione tjera relevante.

Programet zhvillimore, kurset dhe trajnimet specifike, trajnimi fillestar, zhvillimi i menaxhmentit, do të jenë preokupim i BNJ edhe për këtë fazë, për të siguruar që personeli të fitojë shkathtësitë e nevojshme për t'i përcjellë zhvillimet në KOSTT. Edhe më tutje, do të vazhdohet dhe do të implementohen projekte për praktikën, gjegjësisht Internshipi për studentë në bashkëpunim me Universitetin e Prishtinës – Fakultetin e Inxhinierisë Elektrike, MZHE dhe projektet tjera.

KOSTT gjatë viti 2020 në përkrahje zhvillimit të kuadrive dhe talentëve në sektorin e energjisë elektrike planifikon ndarjen e disa bursave për studentë dhe implementimin e marrëveshjes KOSTT-MZHE-FIEK për praktikë profesionale për studentë.

Puna e filluar gjatë vitit 2019 për krijimin e katalogut të trajnimeve do të vazhdohet edhe gjatë vitit 2020 duke zhvilluar krahas saj edhe idenë për krijimin e një "Qendre trajnuese" në KOSTT e cila do të shërbente për informim dhe trajnim të vazhdueshme për programet e SSHM por edhe për programe tjera profesionale me inters për mbajtje dhe rifreskimin e njohurive dhe zhvillimin e vazhdueshëm të shkathtësisve praktike në punë.

Në Plan të trajnimeve, do t'i kushtohet kujdes trajnimeve për siguri dhe shëndet në punë dhe mbrojtje të mjedisit, në përputhje me kërkesat e standardeve ISO 14001 dhe 180001. Në përgjithësi, do t'i kushtohet kujdes ngritjes së kapaciteteve të stafit në fushën e standardeve; (9001; 14001; 18001; 5001; 27001) përfshirë edhe certifikimin e stafit, sipas kërkesave të standardeve. Bazuar në Sistemin e Integruar të menaxhimit dhe kërkesat e standardeve në implementim dhe standardeve të cilat janë duke u zhvilluar në KOSTT, do të hartohet një plan për zhvillimin e kapaciteteve njerëzore në fushën e standardeve.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 63 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.4. Menaxhimi i cilësisë

KOSTT prej vitit 2009 ka qenë i certifikuar me Standardin ISO 9001:2008, ndërkaq në vitin 2017 është i certifikuar me Standardin ISO 9001:2015 i cili është i bazuar në principet e menaxhimit kualitativ dhe përmban kërkesa të reja me fokus të posaçëm në përmirësimin e vazhdueshëm të cilësisë dhe me përfshirjen e Menaxhmentit të lartë për të arritur një menaxhim efektiv në kompani. Prandaj duke marrë parasysh këtë, KOSTT është duke e zhvilluar një proces të zhvillimit dhe menaxhimit të cilësisë sipas kërkesave të këtij standardi brenda të gjitha departamenteve dhe zyrave.

Me qëllim të azhurnimit dhe harmonizimit të plotë të kërkesave të menaxhimit kualitativ në vitin 2020, KOSTT ka planifikuar auditimin e jashtëm certifikues me ISO 9001:2015 nga një kompani ndërkombëtare certifikuese, meqenëse ka kaluar periudha 3 vjeçare pas certifikimit. Para auditimit të jashtëm do të zhvillohet auditimi i brendshëm nga ekipi i brendshëm i cili është i trajnuar dhe certifikuar për auditimin e brendshëm.

Në kuadër të Menaxhimit të cilësisë KOSTT, ka implementuar dhe zhvilluar edhe dy standarde te reja te menaxhimit: Standardi për sigurinë e punëtorëve OHSAS 18001:2007 dhe standardi për siguri të ambientit ISO 14001:2015 me të cilat standarde gjithashtu është certifikuar në vitin 2017. Njëkohësisht, KOSTT ka ndërtuar një “Sistemi të integruar të Menaxhimit të Cilësisë” dhe kështu ka krijuar mundësinë e plotësimit/integrimit edhe të standardeve tjera të cilat mund të zhvillohen në të ardhmen, e në kuadër të këtyre zhvillimeve në vitin 2020 planifikohet të bëhet certifikimi edhe me Standarin për menaxhimin e sigurisë së informacionit ISO 27001, për të cilën janë bërë përgatitjet edhe në vitin 2019

Duke marrë parasysh zhvillimet në Standardet në vitin 2020 Menaxhmenti i KOSTT gjithashtu ka planifikuar të kalojë gjegjësisht bëjë migrimin nga standardi OHSAS 18001 në Standardin për shëndet dhe siguri në punë ISO 45001:2018 i cili e zëvendëson standardin OHSAS 18001:2007, dhe të gjitha këto do të integrohen në Sistemin e integruar të menaxhimit të cilësisë.

Përveç përmirësimeve të vazhdueshme në menaxhimin e cilësisë, Menaxhmenti i KOSTT i ka bërë ndryshimet e strukturës organizative duke e integruar pozitën e Menaxherit të Cilësisë në strukturën e Menaxhmentit të lartë dhe kështu i ka plotësuar kërkesat e standardit ISO 9001:2015.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 64 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Do të ketë përmirësim të vazhdueshëm të sistemit të menaxhimit të cilësisë duke i përcjellë zhvillimet e reja në sektorin e energjisë respektivisht, procesin e integrimi evropiane, dhe në harmoni me këto zhvillime KOSTT duhet të ndjekë rrugën e plotësimit të kërkesave dhe standardeve të reja që rrjedhin nga këto procese.

Duke i përcjellë zhvillimet e reja në sektorin e energjisë respektivisht, **procesin e integrimi evropiane, KOSTT duhet të ndjekë rrugën e plotësimit të kërkesave** dhe standardeve të reja që rrjedhin nga këto procese. Plotësimi i standardeve gjithashtu është kërkesë e procesit të zhvillimit të projekteve voluminoze në KOSTT.

11.5. Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit(TIK)

Teknologjia e Informacionit dhe Komunikimit (ITC-Information Technology and Communication) paraqet infrastrukturën dhe komponentët e të cilat kanë të bëjnë me mundësimin e realizimit të proceseve afariste duke përdor të arriturat në lëmin e teknologjisë së informacionit. Në KOSTT, TIK duhet të siguroj funksionim të plotë të proceseve të afarizmit të KOSTT-it në pajtim me kërkesat ligjore dhe praktikat më të mira profesionale. Rëndësi të posaçme ka dizajnimi dhe mbështetja e infrastrukturës së TIK si dhe përvetësimi dhe implementimi i sistemeve të nevojshme. Mirëmbajtja dhe zhvillimi i infrastrukturës së TIK ka mbështetjen e plotë eshë në aspektin e financimit duke konsideruar rëndësinë dhe sigurinë e funksionimit të plotë të infrastrukturës së TIK.

Në plan të parë KOSTT ka vendos detyra nëpërmjet të të cilave synohet implementimi i Information Security Management System, e cila lëmi është e përfshirë në standardin ISO 27001:2013. Prandaj imperativ i zhvillimeve të mëtejshme në TIK është Implementimi i standardit ISO/IEC 27001:2013 në periudhën vijuese.

Gjatë vitit 2020 në aspektin e TIK pritet të funksionalizohen plotësisht sistemet për mbrojtjen dhe ruajtjen e të dhënave – Data Loss Protection si dhe të ripërtërihen paisjeve harduerike në nivel të PC-ve dhe poashtu edhe Blade Serverëve. Në po këtë periudhë është planifikuar që të bëhet edhe migrimi i sistemeve operative në nivel të përdoruesve fundorë, duke përcjellë trendet globale dhe duke eliminuar mangësitë dhe defektet e sigurisë që mund të priten nga përdorimi i sistemeve operative pa përkrahje teknike.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 65 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.6. Zëvendësimi i sistemit ekzistues SCADA/EMS në QND dhe QEND

Sistemi ekzistues SCADA/EMS ka tejkalluar pajtueshmërinë kibernetike në bazë të zhvillimeve teknologjike sidomos të sistemeve operative të kompanisë Microsoft. Nga viti 2016 (MS Windows XP, MS Windows Server 2003 R2, MS SQL 2008 mbi të cilat funksionon sistemi aktual SCADA/EMS) ky sistem nuk mund të adaptohet as ndaj pjesëve të reja harduerike por as nga aspekti i sigurisë kibernetike. Po ashtu, të gjitha kërkesat e ENTSO-E (standardi IEC61970, OPDE, CGMES) si dhe mbrojtja prej sulmeve eventuale kibernetike të shekullit 21, imponojnë zëvendësimin e sistemit ekzistues SCADA/EMS në Qendrën Nacionale Dispeçerike dhe në Qendrën Emergjente Nacionale Dispeçerike. Ky zëvendësim duhet doemos të realizohet brenda kësaj periudhe pesë vjeçare.

11.7. Menaxhimi i ndërtesave

Në kuadër të Menaxhimit të ndërtesave prioritet do t'i jepet renovimit të ndërtesave komanduese në NS duke bërë përmirësimin e kushteve të punës, krijimit të ambienteve për punë si dhe efijencës së energjisë në këto objekte, por duke mos lënë edhe mirëmbajtjen vijuese të tyre.

Në kuadër të këtyre projekteve prioritet ju është dhënë eliminimit të materialeve të rrezikshme, pastaj ndërrimit të dritareve dhe dyerve me qelq të njëfishtë duke i zëvendësuar me termike, mbështjellja e fasadave me material termoizolues, largimit të tapisoneve nga sallat komanduese, furnizimin permanent me ujë të pijshëm për punëtorë dhe ujë për nevoja sanitare, si dhe gjelbërimi i NS në harmoni me standardet më të larta ndërkombëtare

KOSTT gjithashtu ka vendos në prioritet veprime tjera për realizimin e parimeve themelore mjedisore të KOSTT-it. Lidhur me këtë ka planifikuar të realizojë kyçjet në rrjet të qytetit të ujësjellësit, kanalizimit dhe ujërave atmosferik aty ku ekziston mundësia teknike duke plotësuar obligimet në aspektin mjedisore.

KOSTT ka kontratë të posaçme për Shërbimet e Sigurimit të Objekteve dhe pronës për objektet e KOSTT-it. Ky sigurim e kontrollon qasjen e punëtorëve, personave të tretë dhe automjeteve

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 66 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

në hyrje të objekteve, kujdeset për minimizimin e rrezikut nga humbja apo dëmtimi, vjedhja, thyerja me dhunë, apo ndonjë veprim tjetër që nuk është në përputhshmëri me rregullat e KOSTT-it.

Angazhimin në procesin e zhvillimit të projekteve të reja dhe rehabilitimin e objekteve ekzistuese, nga përgatitja e termave të referencës, deri te pranimi teknik

11.8. Marrëdhëniet efektive me palët me interes

KOSTT sh.a si kompani publike dhe e rregulluar, vend të veçantë në veprimtarinë e përditshme i kushton transparencës, dialogut të hapur dhe konstruktiv me publikun si dhe përgjegjësisë ndaj aksionarit dhe palëve të tjera të interesi, elemente që njëherit përbëjnë vetëm disa nga Vlerat Themelore të definuara të kompanisë. Në mbështetje të kësaj, në përputhje me Strategjinë e Komunikimit zbatohen aktivitete të vazhdueshme në shërbim të informimit të opinionit publik në lidhje me aktivitetet dhe veprimtarinë e KOSTT, realizohen publikime si dhe organizohen ngjarje për të prezentuar të arriturat e kompanisë gjatë vitit. Përmes Zyrës për Komunikim dhe Relacione me Publikun e cila vepron si pikë ndërlidhëse në mes të KOSTT dhe medieeve dhe palëve të interesit për qëllime të informimit, janë ndërmarrë aktivitete në drejtim të avancimit të mëtutjeshëm të reputacionit të kompanisë si një nga asetet që kontribuon në vlerën e kompanisë si dhe ndihmon në ndërtimin dhe mirëmbajtjen e besimit të palëve interesit. Në drejtim të përcjelljes së trendeve botërore në industrinë e marrëdhënieve me publikun, KOSTT ka rishikuar dhe adaptuar Strategjinë e Komunikimit gjithnjë në funksion të objektivave strategjike të kompanisë, si dhe ka hartuar politika të reja në këtë drejtim. Për vitin në vijim janë planifikuar një sërë aktivitete me qëllim të avancimit të komunikimit të brendshëm, vizibilitetit të kompanisë, avansimit të mëtutjeshëm të raporteve me palët e interesit në vend dhe jashtë vendit si dhe janë planifikuar format e informimit të publikut në lidhje me aktivitetet dhe funksionimin e KOSTT duke zbatuar politikë të integruar të komunikimit me qëllim të ruajtjes së cilësisë, qëndrueshmërisë dhe besueshmërisë së informatave. KOSTT sh.a e konsideron Përgjegjësinë Shoqërore të Korporatave (CSR/PShK) si një proces përmes së cilës kontribuon në zhvillim të qëndrueshëm fillimisht përmes mënyrës se si operon duke inkorporuar politikat e biznesit të përgjegjshëm në politikat e brendshme të kompanisë dhe më tutje duke ndërmarrë aktivitete në shërbim të komunitetit. Mëtutje, KOSTT planifikon angazhim dhe kontribut në kuadër të Qëllimeve të Zhvillimit të Qëndrueshëm/Sustainable Development Goals (SDG), të përcaktuara nga Kombet e Bashkuara e njohur si: “Transformimi i Botës: Agjenda 2030 për Zhvillim të Qëndrueshëm ”.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 67 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

11.9 Prokurimi Elektronik

Aplikimi i platformës së prokurimit elektronik nga të gjitha Autoritetet Kontraktuese në Kosovë, e gjithashtu edhe në KOSTT sh.a., ka filluar nga fillimi i vitit 2017, në bazë të Vendimit të Qeverisë së Republikës së Kosovës për funksionalizimin e platformës së prokurimit elektronik. Përmes kësaj platforme, KOSTT tani realizon në formë elektronike blerjen e furnizimeve, shërbimeve dhe punëve.

Qëllimi i Prokurimit Publik është që të rrit shkallën e përgjegjshmërisë, të siguroj vlerën më të mirë për paranë publike, duke respektuar rregullat që dalin nga Ligji i Prokurimit Publik në Kosovë. Përdorimi i sistemit elektronik garanton një proces transparent dhe siguron kushtet për një konkurrim të hapur ndërmjet operatorëve ekonomik pjesëmarrës.

Edhe gjatë vitit 2020, aktivitetet e prokurimit do të zhvillohen në pajtim me parimet bazike, të cilat janë:

- Konkurrenca – në mesin e furnizuesve duhet të inkurajohet në mënyrën më efektive dhe me efektive.
- Efikasiteti dhe Efektiviteti – duhet të dëshmohet në procesin e prokurimit për të siguruar vlerën për paranë për Autoritetin Kontraktues.
- Drejtësia/Mos-diskriminimi – Të vepohet në mënyrë të drejtë gjatë tërë ciklit të prokurimit pa imponuar obligime të panevojshme ose pengesa për furnizuesit ose furnizuesi potencial. Të shmanget çdo trajtim që favorizon një furnizues të caktuar.
- Objektivitet/Integritet/Sinqeritet – Të deklarohet çdo konflikt i interesit që afekton ose që paraqet afektim të vendimit.
- Transparenca – Të sigurohen kushte dhe qasje të barabartë për të gjithë operatorët ekonomik, duke informuar ata në mënyrë të hapur dhe transparente.
- Profesionalizëm – Të punohet me standarde të larta profesionale duke respektuar legjislacionin në fuqi dhe duke aplikuar praktikatat më të mira.

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 68 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

Lista e shkurtesave

AATC - (Average Available Transfer Capacity) - Kapaciteti i Disponueshëm Mesatar (Import/Eksport)

APEX- (Albanian Power Exchange)- Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike

ATC – (Available Transfer Capacity) – Kapaciteti i disponueshëm

ATR – Autotransformatori

BD - Bordi i drejtorëve

BE - Bashkimi Evropian

BK – Buxheti i Kosovës

BNJ – Burimet Njerëzore

BRE – Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë

CAO - (nga angl. Coordinated Auction Office) – Zyra për Koordinimin e Ankandëve

CAS- Sistemi i Kompjuterizuar i Kontabilitetit

DACF – Day Ahead Congestion Forecast (Parashiqimi i kongjestionit një ditë para)

ECLO – (nga angl. European Commission Liaison Office) - Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian

EIC – (nga angl. Energy Identification Code) – kodi i identifikimit për energji

EJL – Evropa Jug Lindore

ENTSO-E (nga angl. European Network of Transmission System Operators for Electricity) – Rrjeti Evropian i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energji Elektrike

EMS – Rrjeti Elektrik i Serbisë (Elektro Mreza Srbije)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 69 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

EPS – Elektroekonomia e Serbisë (Elektroprivreda Srbije)

ERE – Enti Rregullator i Energjisë (Shqipëri)

GIS – (nga angl.Gass Insulated Switchgear)

GjQ – Gjykata e Qarkut

HC - Hydrocentral

IKP – Indikatorët Kyç të Performancës

IPA – Instrumentet Para Anëtarësimit (BE)

ITC – Inter TSO Compensation (Kompensimi mes Operatorëve të Sistemit të Transmetimit)

KA – Konflikt Administrativ

KE – Komisioni Evropian

KEK- Korporata Energjetike e Kosovës

KfW – nga gjerm.Kreditanstalt für Wiederaufbau – Banka Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim

KOSTT - Operator i Sistemit, Transmetimit dhe Tregut të energjisë elektrike të Kosovës

KQKO - Komiteti për Qeversje të Kodeve Teknike/Operacionale

KSHE – Kryeshefi Ekzekutiv

IEC – International Electrotechnical Commission (Komisioni Ndfërkombëtar Elektroteknik)

LP – largpërçues

MATC - Kapaciteti i Disponueshëm Maksimal (Import/Eksport)

MIE – Ministria e Integritimeve Evropiane

MSA – Marrëveshja për Stabilizim Asociim

MO – Market Operatori (Operatori i Tregut)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 70 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

MPMS – Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

MR – Mbrojtje Rele

NEF (Net Export Flow) – Eksporti i Kosovës

NIF - (Net Import Flow) – Importi neto për nevojat e Kosovës

NP – Ndërmarrje publike

NS - nënstacioni

NJPMNP – Njësia për Monitorimin e Ndërmarrjeve Publike

OHSAS – Standardi për auditimin e shëndetit dhe sigurisë (në angl. Occupational Health and Safety Auditing System)

OPGW (Optical Power Grud Wire) – Kablli me fibër optik

OST - Operator i Sistemit të Transmetimit

PpE - Propozim për Ekzekutim

PSHK – Përgjegjësi Shoqërore Korporative

PZHT – Plani Zhvillimor i Transmetimit

QND - Qendra Nacionale Dispeçerike

QEND - Qendra Emergjente Nacionale Dispeçerike RG-SEE - Grup regional në ombrellën e MC – Market Committee – Komiteti i tregut i ENTSO-E

MBE – Marrëveshja për Blerjen e Energjisë

RSC - Regional Security Coordination (Kordinimi Rajonal për Siguri)

SAFA - Synchronous Area Operational Agreement Policy 1 Load Frequency Control and Reserves

SCADA/EMS – nga angl. Supervisory Control and Data Acquisition/Energy Management System (Mbikqyrja e Kontrollit dhe Përvehtësimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë)

	PLANI I BIZNESIT PËR VITIN 2020	DT-FI-012
	<i>ver. 1.1</i>	<i>faqe 71 nga 71</i>
<i>Departamenti Financiar</i>		<i>Sektori : Planifikimi i Buxhetit dhe Kontrolli</i>

SEE – Sistemi Elektro Energjetik

SEE-CAO- Zyra për alokim të koordinuar të kapaciteteve interkonektive në EJM

SG-CMMI- Nëngrupi për menaxhimin e kongjestionëve dhe integrimin e tregut

SO – Sistem Operator (Operatori i Sistemit)

SOGL- System Operation Guideline

TI – Teknologjia e Informacionit

TKE- Traktati i Komunitetit të Energjisë

TL – tensioni i lartë

TP – Tatimi në pronë

TO – Transmision Operator (Operatori i Transmisionit)

TTC – Total Transfer Capacity

USAID- (United States Agency for International Development)- Agjencioni i Shteteve të Bashkuara për Zhvillimin Ndërkombëtar

VNM - Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis

ZRE – Zyra e Rregullatorit të Energjisë

ZSMZ - Zyra e Sigurisë dhe Mbrojtjes nga Zjarri